Joukkoristiside

TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄIN LEHTI ★ JULKAISIJA TUNTURILATU R.Y. N:o 2/1969

BJARNE LAMPEN TUNTURILADUN UUDEKSI PUHEENJOHTAJAKSI

Tunturiladun vuosikokous pidettiin perinteelliseen tapaan susivihkiäisten yhteydessä, mutta ei niinkään perinteellisessä ympäristössä, vaan ensimmäisen kerran Tampereella sikäläisen tunturikerhon Kolbman huolehtiessa niin vuosikokouksen kuin varsinaisten susiaistenkin järjestelyistä.

Vuosikokouksen avauksen suoritti varapuheenjohtaja Bjarne L a m p e n puhuen samalla puheenjohtaja Yrjö Pitkäsen muistolle, minkä jälkeen kokouksen osanottajat kunnioittivat poismennyttä hetken hiljaisuudella.

Lapin noita lyö Veli Nurmisen johtajasudeksi ja vieressä vasta ikäsudeksi lyöty Jonne Saastamoinen pitelee pystyssä saamaansa ikäsuden sauvaa. Ikäsudeksi ylennetty Tapani Piirainen puolestaan on tehnyt kupit ja tarjoaa kaverilleen hokmanneja.

☐ **VUOSIKOKOUKSEN varsinaisena puheenjohtajana toimi Frans S a a s t a m o i n e n. Sen tärkeimmät asiat olivat eittämättä henkilökysymykset, sillä olihan yhdistykselle valittava sekä puheenjohtaja että myös johtokuntaan viisi uutta jäsentä. Puheenjohtajan vaali oli ehdottoman yksimielinen. Antero T a r v a i n e n ehdotti tehtävään Bjarne Lampenia eikä muita edes tullut ehdolle. Kysymys johtokunnan erovuoroisten jäsenten paikkojen täyttämisestä ja uuden jäsenen valitsemisesta puheenjohtajaksi siirtyneen Bjarne Lampenin tilalle oli jo huomattavasti visaisempi asia päätettäväksi. Kokouksen osanottajat (kaikkiaan 91) osoittautuivat aktiivisiksi ja niinpä valinnasta ei selvitty ilman kahta äänestystä. Bjarne Lampenin tilalle johtokunnan jäseneksi valittiin Tapani P i i r a i n e n Naantalista 34 äänellä — muut ehdolla olleet: Alpo L a h t i ja Aarno "Petteri" V ä ä n ä n e n saivat 19 ja 26 ääntä. Lippuäänestyksen tuloksena ratkesivat johtokunnan erovuoroisten jäsenten paikat seuraavasti: Toivo H a r j a n n e Helsingistä valittiin uudelleen 84 äänellä, Yrjö S u o n i i t t u Tampereelta sai 74 ääntä, Alpo Lahti Hel-**

Jatk. siv. 5

ULKOILULAKI

Kuusi vuotta kestäneen komitea- ja lausuntovaiheen jälkeen on nyt päästy niin pitkälle, että esitys ulkoilulaista on jätetty eduskunnalle.

Ulkoilua säätelevät lakipykälät ovat tähän saakka olleet siroteltuina eri lakeihin ja ovat enimmäkseen olleet yksityisen omistajan oikeuksia turvaavia kieltoja. Nyt annetun ulkoilulain, joka sulkee piiriinsä kaikki tällä hetkellä ulkoilun piiriin luettavat asiat, uutuus on se, että siinä nyt ilmaistaan myös se, mikä on ulkoilijalle sallittua ja se, missä suhteessa esim maanomistaja ei saa ulkoilua rajoittaa. Tämä tuo järjestyksen mm. sekavaan ja monilta osin lakiin perustumattomaan kieltotaulukulttuuriimme. Lyhyesti sanottuna tämä laki suo määritelyissä puitteissa kaikille kansalaisille oikeuden nauttia luonnosta maanomistusnäkökohdista riippumatta. Niinikään on nyt saatu yhtenäinen pykälikkö ulkoilureitteihin ja leirintäalueisiin liittyvistä määräyksistä.

Nyt annettu ulkoilulaki näyttää pintapuolisesti tarkasteltuna hyvältä. Sen eri kohdista kyllä löytyy puutteita. Ne tulevat ajan mukana esille ja lakia on silloin syytä tarkistaa. Nyt eduskuntakäsittelyyn menevä lakiesitys on kuitenkin tällaisenaankin tervetullut, sillä se antaa meille ulkoilulain, jota ei ennen ole ollut.

ÄITI!
Katso, pirteitä C-vitamiineja!

Porevit C 1000®
sisältää myös vahvistavaa kalkkia ja maistuu hyvälle.

Luotettava Sandoz-valmiste. Apteekeista ilman reseptiä.

SANDOZ

Mitä väkeä ovat saamelaisemme ja mistä he ovat tänne tulleet?

Saamelaiset ja koltat lienevät nyt maailman perusteellisimmin tutkittu kansa, mutta mitä enemmän heitä on tutkittu, sitä mielenkiintoisemmaksi on tuilut kysymys siitä, mitä väkeä he oikein ovat ja mistä he ovat peräisin. Kouluopetuksen perusteella tiedämme heistä tuskin enempää kuin että he ovat suomalaisugrilaisia ja tulleet tänne jostakin idän suunnasta. Jotkut ovat kasvonpiirteiden mukaan lukeneet heidät mongoleihin ja rakentaneet lisäluulonsa tämän varaan.

Kansainvälinen tiedemiesryhmä on tutkinut saamelaisia ja kolttia. Siinä samalla on heidän hampaansa korjattu, katsottu sopivat silmälasit jne. Ja sitten on tutkittu veret, kallonmuodot, hiusten laadut ja vaikka mitkä.

Äskettäin tri Eriksson esitelmöi Lapin Sivistysseuran yleisötilaisuudessa näiden tutkimusten tuloksista. Muutamia toteamuksia hänen esitelmänsä mukaan:

● KOLTAT ovat Euroopan lyhytkasvuisin kansa, kun taas varsinaissuomalaiset kuuluvat keskimitaltaan aivan maailman pisimpiin. Kolttamiesten keskimitta on 161 senttiä ja naisten 149 senttiä.

● SAAMELAISET ovat pohjolan tumman kansa kun taas suomalaiset kuuluvat maailman vaaleimpiin.

● SAAMELAISILLA on ulkonevat poskipäät, joiden perusteella heidät on yhdistetty mongoleihin.

Saamelaiset ovat maamme salaperäinen kansa. He ovat meistä poikkeavan näköisiä, ystävällisiä ja huolettomia. He puhuvat sukulaiskieltä, mutta eivätpä he taida olla meidän sen enempää kuin ehkä muidenkaan vielä elävien kansojen sukulaisia.

Saamelaisten veren piirteet ovat kuitenkin täysin läntiset. Mongolien kanssa yhteisiä periytyviä veren piirteitä ei ole.

● SAAMELAISILLA on pehmeä ja usein kihara tukka, kun taas mongoleilla karkea ja suora.

Tri Eriksson arveli voitavan olla varmoja siitä, että lappalaiset kaikkineen ovat oma kansanryhmänsä eikä ole perusteita puhua kerrastaan erillisestä rodusta.

Komsa-kulttuuri

Ne, jotka lukivat kenr. Väinö Oinosen viimeisimmän kirjan, muistavat miten kenraali melkein lonkalta laukaisi väitteen, että saamelaiset ovat komsa-kulttuuria ylläpitäneen kansan jälkikasvua. Ehkä ensin palautetaan mieliin mitä tuo komsa-kulttuuri nyt taas olikaan.

Skandinavian vanhin asutus, josta on jäänyt muistoja meidän aikaamme saakka, sijaitsi Altan eli Alattion vuonon rannoilla, Kalastajasaarennolla ja muualla Varanginvuonon rannoilla sekä Kuolan niemimaalla. Nimi sille on annettu Alattion Komsatunturin mukaan. Tarkoin ei tiedetä, miten kauan ihmiset komsa-kulttuurin merkeissä asuivat ja milloin tuo kulttuuri kukki. Sanotaan vain pyöreästi että komsa-kulttuurista on kulunut aikaa 10 000 vuotta ja sen muistona on noilla Jäämeren rannoilla ruoanjäteröykkiöitä. Suunnilleen noina vuosituhansina alkoi jääkauden jääpeite maassamme sulaa etelä- ja pohjoisrannikoiltamme. Jäättömillä alueilla asui hetimiten ihmisiä sekä Jäämeren rannikolla että ainakin Askolan jokivarsilla, niin kuin nyttemmin on todettu.

Ovatko lappalaisemme noiden salaperäisten pohjoisen muinaisasukkaiden jälkeläisiä, sitä ei pysty kukaan ainakaan vielä nykyisin todistamaan, mutta kenr. Oinosen väitettä ei liioin kaadeta asiatiedoin. Päinvastoin voidaan esittää näkökohtia, jotka antavat oikeuden olettaa, mutta ei juuri mitään väittää.

Jatk. takas.

Tunturiladun johtokunnan uusia kasvoja

Tunturilatu ry:n viime vuosikokouksessa tuli johtokuntaan muutamia uusia jäseniä. Puheenjohtajakin on uusi, ellei olisi enemmän kohdalleen sanottu, että vanha — tarkoittamatta tässä nyt ensinkään ikää — Bjarne Lampén oli nimittäin Tunturiladun ensimmäinen puheenjohtaja, mutta on ollut viime vuosina varapuheenjohtajana ja muissa tehtävissä. Nyt hänelle tehtiin come back. Ja seuraavassa uusien johtokuntalaisten esittelyä puheenjohtajasta alkaen:

☐ Puheenjohtaja
BJARNE LAMPÉN

— tunturienkulkija vuodesta 1938 alkaen

— tutkinut igloo- lumiluolaleiriytymistä

— etsinyt retkeilylle sopivia tunturireittejä

— kirjoittanut ensimmäisenä nimensä Haltian vieraskirjaan

— kiertänyt "Taka-Lapin huikosen"

— vannoutunut ahkionvetäjä

— kokeillut varuste- ja retkeilyvälineitä

— kolunnut Norjan tuntureita sekä Rastegaissaa, Ruijaa, Lofoteja että Hardanger-jäätikköä.

— ammatiltaan KHT-tilintarkastaja

"Tunturi-Ladun" perustavassa kokouksessa Puotinkylän retkeilymajassa 9. 11. 46 oli läsnä silloisen kokouspöytäkirjan mukaan 53 Lapin retkeilyn harrastajaa. Vasta perustetun yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Bjarne Lampén.

Seuraavana vuonna syntyivät ensimmäiset tunturisudet; heitä oli 11 ja mukana myös Bjarne Lampén. Susivihkiäisten jälkeisen aamun Helsingin Sanomat otsikoi vuonna 1950: "Tunturiemme tutkija Bjarne Lampén vihitty Jam-Jamina ikäsuden arvoon". Aikaisemmin oli ikäsusiksi vihitty Immu Sorjonen ja Gunnar Stenfors.

Vuosina 1947—50 Jam-Jam toimi Tunturiladun puheenjohtajana. Sen jälkeen hän on toiminut johtokunnan ja susivaliokunnan jäsenenä, varapuheenjohtajana ja milloin missäkin tehtävässä, siellä missä on kaivattu harkintaa, asiantuntemusta ja suunnittelukykyä.

☐ Varapuheenjohtaja
ALPO LAHTI

— samoillut Lappia vuodesta 1944 lukien

— tunturisusi nro 359 vuodelta 1963

— ammatiltaan silmälääkäri (Työterveyslaitoksessa)

Alpo Lahti on tutustunut nykyisen johtokunnan jäsenistä ehkä parhaiten Lappiin ja lappalaisiin. Hän on aikaisemmin toiminut vuoden ajan aluelääkärinä Pelkosenniemellä ja siirryttyään sitten etelään päin viettänyt Lapissa kaikki mahdolliset lomansa kahta lukuunottamatta. Ammattinsa puitteissa Alpo Lahti on tehnyt suuriarvoista työtä suorittamalla Inarin, Enontekiön ja Utsjoen alueen saamelaisten keskuudessa laajan silmätutkimuksen. Tutkimus käsitti kaikki liikkeelle saadut, 90 prosenttia saamelaisväestöä.

Toinen merkittävä suoritus on ollut Lapin eri osien karttojen tarkistus vuosien varrella tapahtuneiden vaellusmatkojen aikana. Lähiaikoina on tarkoitus sijoittaa kopiot näistä kartoista Tunturiladun toimitiloihin niin, että ne ovat kaikkien asianharrastajien ulottuvilla ja että niistä näin voi täydennellä omia karttojansa.

Tunturiladun aktiivisessa toiminnassa Alpo Lahti ei tähän asti ole ollut mukana, joten hän siinä mielessä lienee melko tuntematon suurimmalle osalle jäsenistöä. Asiantuntemus ja -harrastus ovat kuitenkin sitä luokkaa, että tämä puute korjaantunee nopeasti nyt, kun hänet on valittu johtokunnan varapuheenjohtajaksi.

☐ SIRKKA LAAKSO

— kuljeskellut pari kertaa vuodessa Lapissa 1962 lähtien

— tunturisusi 416 vuodelta 1964

— ammatiltaan sairaanhoitaja

— johtokunnan ainoa naisjäsen 1. 11. 1969 lukien

Sanoi hämmästyneensä kunniasta edustaa yksinään tunturilatulaista naista johtokunnassa. Omien sanojensa mukaan yrittää parhaansa muussakin kuin kahvinkeitossa ja vastaavissa traditionaalisissa naisten askareissa. Retkikumppanit väittävät, että johtajasusivaatimuksetkin ovat tulleet jo aikaa täyteen, niin että aikovat tehdä hänen puolestaan anomuksen, — Kuuluu Korvatunturin harvoihin kävijöihin, muita tuntureita sata. Ollut mukana Susikyrön rakennustalkoissa.

Toivoo, että varsinkin naiset ottaisivat yhteyttä, mikäli heillä on uusia ideoita — tässä mielessä haluaisi saada kontaktia myös ei-helsinkiläisiin naisjäseniin.

☐ TAPANI PIIRAINEN
esiteltiin jo edellisessä numerossa toisena tämänvuotisista ikäsusista.

☐ YRJÖ SUUNIITTU

— tehnyt ensimmäisen Lapinmatkansa v. 1950

— Kolbma r.y:n puheenjohtaja Tampereelta

— Tunturisusi 335 vuodelta -62 ja johtajasusi 31 vuodelta -66

— palvelee leipätyökseen valtion rautateitä

Kolbma järjesti ansiokkaasti susiaiset tänä vuonna. Kolbma on muutenkin vireästi ja esimerkillisesti toimiva tunturikerho. Huhti-toukokuun vaihteessa tänä vuonna piti 4 kolbmalaista yhteisen ahkioiden kokeiluleirin Kilpisjärven maastossa. Ensi vuotta varten on tehty suunnitelmia talvisesta Haltin vaelluksesta tai vaihtoehtoisesti vanhan Sudenpesän korjaustalkoista kesällä. Ideat ja suunnittelu suurelta osalta Yrjö Suuniittu.

Henkilökohtaisesti uusi johtokunnan jäsen on sitä mieltä, että on tervettä, kun "maakunnan ääntä" kuullaan myös johtokunnassa. Meistä muista on tervettä, että maakunnan äänen tulkeista toinen on Yrjö Suuniittu, joka varmasti tuo mukanaan myös muiden tamperelaisten ideat.

☐ JOHTOKUNTA:
puheenjohtaja Bjarne Lampen,
varapuheenjohtaja Alpo Lahti.
Jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiltunen, Paavo Kihlberg, Sirkka Laakso, Tapani Piirainen, Yrjö Suuniittu ja Antero Tarvainen.
Sihteeri Leena Heinonen, Limingantie 40 A 2, Helsinki 55, p. 794 198.

☐ JÄSENLEHTI:
Tunturilatu
Toimittaja: Erkki Wiksten, Yläkiventie 5 K 187, Helsinki 92 puhelin 335 878.

☐ NAISTOIMIKUNTA:
Kokoonkutsujana Kirsti Päivärinta, Pietarinkatu 19, Helsinki 14 puh. 631 531.

☐ SUSIKYRÖ — tunturimaja os.: Raattama, Ylikyrö
Susikyrön rakennuspäällikkö Pekka Huttunen, Joukontie 27, Pieksämäki.
Susikyrön isäntä: Ossi Issakainen, Muonio.

☐ SUSIVALIOKUNTA:
Puheenjohtaja Aarno Väänänen, sihteeri Eila Väänänen, jäsenet Toivo Harjanne, Kauno Laine, Tuure Saarinen.

☐ TUNTURIKERHOT:
Kuokte (2) Hyvinkää
puheenjohtaja Pekka Järvinen, sihteeri Kaisa Hyvönen, kaup. vanhainkoti, Hyvinkää,
Kolbma (3) Tampere
puheenjohtaja Yrjö Suuniittu, sihteeri Väinö Martikainen, Tesomajärvenkatu 8 B 9, Tampere 31.

☐ LAPIN JOKOS r.y.
puheenjohtaja Ilkka Väänänen, sihteeri Tuovi Paananen, Kadetintie 5 A, puh. 483 017.

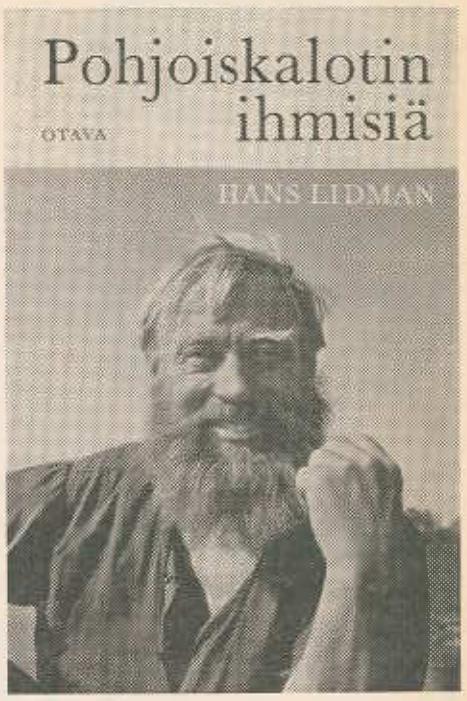
JOULUPAKETTEJA LÄHTI LAPPIIN

Tunturiladun perinteellinen joulu pakettitalkoo oli itsenäisyyspäivän jälkeisenä sunnuntaina. Ja tavaraa ja talkooväkeä kumpaakin oli tavallista runsaammin. Talkoolaisia oli tullut helsinkiläisten avuksi aina Tampereelta ja Hyvinkäältä saakka. Olihan samalla mukava tilaisuus tavata tuttavia ja kysellä vähän, minne kukin talviretkensä suuntaa.

Eri puolille Lappia lähti 13 perheelle lahjapaketit, useita pakkauksia kullekin. Perinteelliseen tapaan siirtyy pakettikuorma liikennöitsijä Lauri Vähäläin autoilla Helsingistä Rovaniemelle ja siitä eteenpäin perille Eskelisen busseilla.

Kaikille asiassa mukana olleille kaunis kiitos

Kirja lahjaksi Lapinkävijälle

Erakoita ja kalamiehiä, karhunkaatajia ja merenkävijöitä — tunnettu ruotsalainen eräkirjailija ja valokuvaaja kertoo pohjoisimman Euroopan persoonallisuuksista, ihmisistä jotka ovat kokeneet enemmän kuin moni muu. 204 s. Hieno kuvitus. 18/22:—

otava

Porakaivot

T. Mustonen

Suoritamme
syväkaivoporausta
kautta maan.

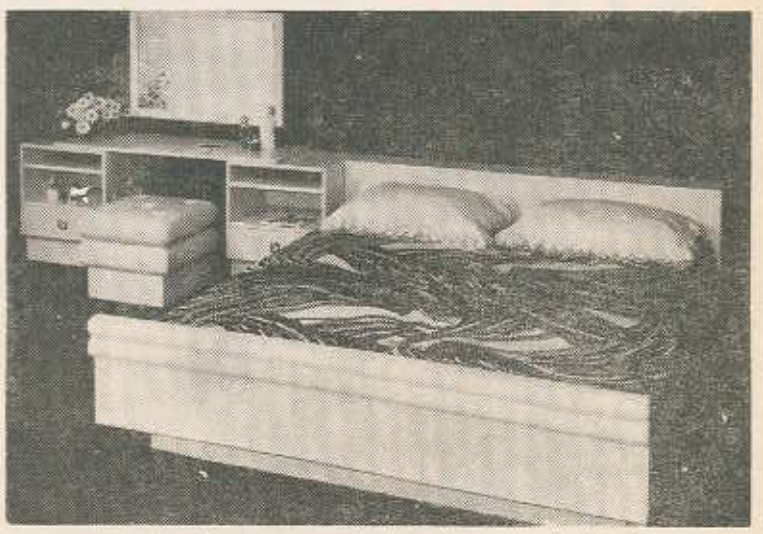
Porakaivot pikakoneilla,
työ 1—3 päivää.

NUMMELA
Puh. 913-22 569

RAUMA REPOLA

Tv-tuoli JOLLA, aitoa nahkaa; värit: punainen, musta ja antiikinvihreä. **450,—**

LUMIKKI-makuuhuoneenkalusto; väri: taitettu valkoinen. **595,—**

JOULULAHJATARJOUS KOKO PERHEELLE

HUONEKALULIIKE
vepsäläinen

HÄMEENTIE 91
RUOHOLAHDENKATU 4
FREDRIKINKATU 38
VANHANKYLÄNTIE 2, Järvenpää
VALTAKATU 36 Lappeenranta
RATAKATU 32, Lappeenranta

MUUT LEHDET

Lapin Kansa 23. 11. 1969 (lukijan puheenvuoro):

JOULUMAASTAKO UUSI LAPIN RIISTÄJÄ?

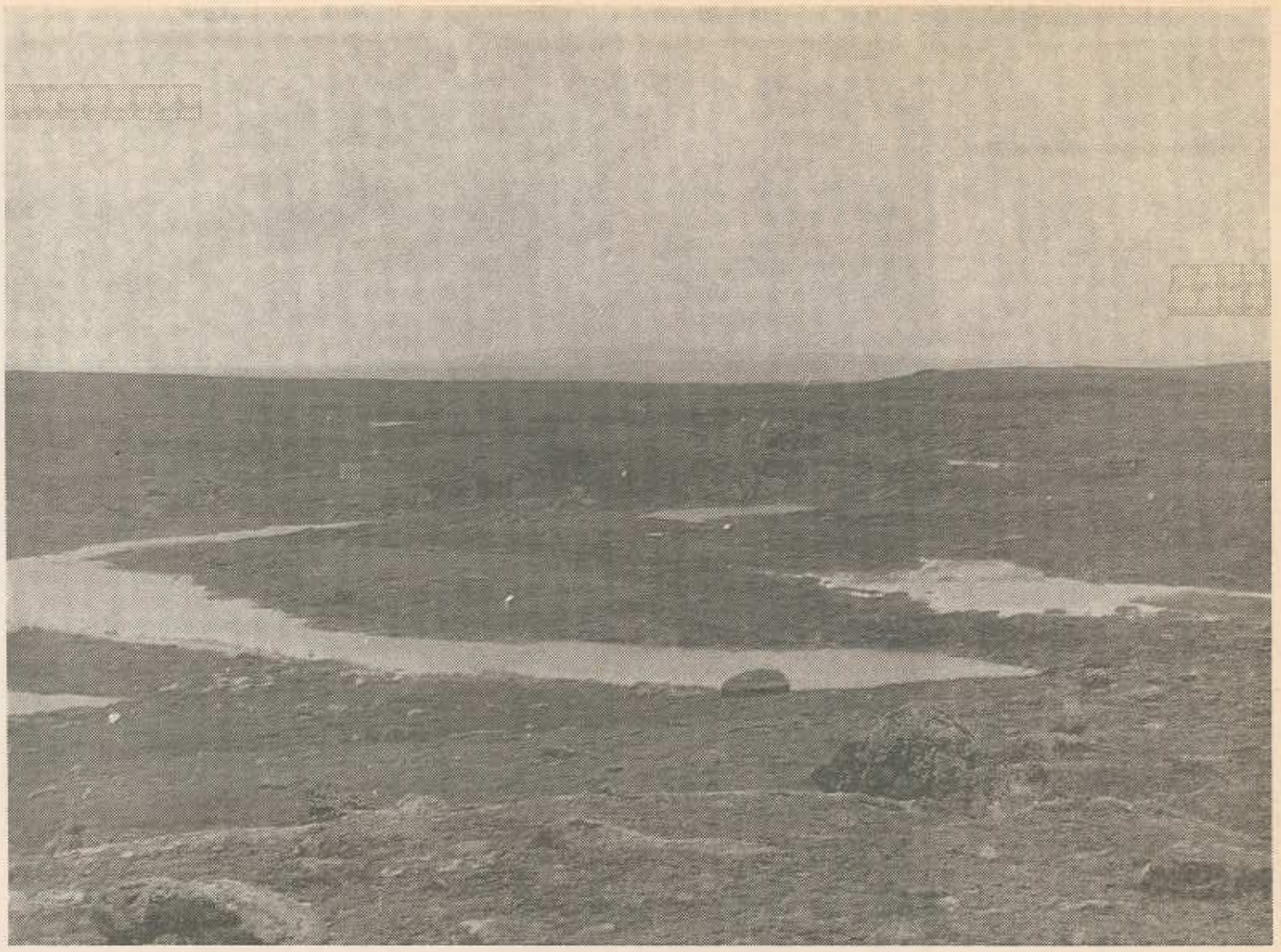
Joulumaata on Rovaniemelle puuhattu kovalla ryminällä koko Lapin nimissä. Mukana ratkaisevilla paikoilla on runsaasti myöskin etelän miehiä. Joulumaan puuhan miehet ovatkin tähän mennessä toimineet jo erittäin ansiokkaasti sikäli, että ovat onnistuneella propagandalla saaneet omia valokuviaan sanomalehtiin. Siellä ne yhtenään lehtien palstoilla onnellisen näköisinä töllöttävät rinta rinnan kuin vanhat kalajumalat Naarman kairassa.

No, hyvä tietenkin että joku onnistuu itsetuntoaan tälläkin tavalla kohottamaan, asianomaisten mielenterveyden kannalta tämä saattaa olla hyvinkin tärkeää. Psykologit saattaisivat tästä sanoa paljon enempikin.

Joulumaan puuhan miehet puhuvat kovalla äänellä siitä, kuinka tästä Joulumaasta tulee Lapin teollisuuden ja yritteliäisyyden ja kaupan elvyttäjä. Mutta, pelättävissä on, että tällaista ei tästäkään suinkaan tule, vaan että myös Joulumaasta omalta osaltaan muodostuu Lapin riistäjä, jollaisia toki jo ennestäänkin on ihan tarpeeksi. Tähän ainakin vahvasti viittaavat Joulumaan ensimmäiset käytännön toimenpiteet.

Näitä ensimmäisiä ja perustavaa laatua olevia käytännön toimenpiteitä Joulumaalla ovat osakekirjat, joita nyt ihmisille täällä kaupitellaan. Mutta voi surkeus sentään. Te uusimmatkin Lapin teollistajat! Asia kuuluu olevan niin, että nämä osakekirjat on annettu erään helsinkiläisen mainostoimiston suunniteltavaksi, edes kysymättä sitä, voisiko tämän homman hoitaa joku Lapin läänin taiteilija, arkkitehti ym. suunnittelija. Siis suunnitteluraha annetaan ilman ehtoja tässäkin tapauksessa etelän hyväksi. Samoin kuuluu olevan asia osakekirjojen painatuksessa. Lapin läänissä on lähes kymmenkunta kirjapainoa, ja lisää löytyy varsin läheltä Oulun läänin puolelta. Mutta myöskään osakekirjojen painattamisessa tiettävästi näitten paikallisten kirjapainojen puoleen ei ole edes käännytty. Ilman ehtoja on nekin annettu etelän kirjapainojen tehtäväksi, jälleen täältä Lapista ratkaisevasti koottavin varoin. Tällä tavallako Joulumaa aikoo edelleen jatkaa Lapin teollistamista ja työpaikkojen järjestämistä tänne Lappiin, että teettää artikkelinsa etelässä. Ei riitä selitykseksi se, että täällä Lapissa ei osata, se on Lapin ihmisten ja täällä jo olevien yritysten surkeaa aliarvioimista. Näillä ensimmäisillä toimenpiteillään Joulumaa joka tapauksessa nyt riistää Lappia. Tämä kannattaa muistaa jokaisen, jolle nyt Joulumaan osakkeita kaupataan, että etelän teollisuutta siinä vain tuetaan. — Kaikkea tätä syvästi ihmetellen

Korvatunturin pukki

SILMÄNKANTAMATTOMIIN avautuvat tunturijonot kiihottavat niihin tutustujaa uusiin valloituksiin. Kuva Sevetistä, joka on tundramaiseman Lappia.

TUNTURILAPPI lumoaa lähestyjänsä

Tunturiladun viettäessä tänä vuonna susivihkiäisiään ja vuosikokoustaan Tampereella, omisti tamperelainen päätoimittaja Vilho H a l m e lehtensä keskiaukeaman lapinretkeilylle. Halme on eräretkeilijä itsekin. Monet yhteiset kairamme ja tunturimme ovat myös hänelle tutut ja monissa kämppien vieraskirjoissa näkyy hänen "kuittauksensa".

Halme kirjoitti 1. 11. 1969:

Tänään kokoontuu Tampereelle lapinhullujen aatelia, susia ja susiksi aikovia. Kunnioittava tervehdykseni.

Tunturiladun jäsenistö on myynyt itsensä Lapille, sieluineen ja ruumiineen. Ravadasköngäs, Pihtsusjärvi, Koarvikods, Angeli, Sevetti ja Muorravaarakka ovat tekstiiliurheilijalle pelkkiä nimiä, aika moni niistä Lapissa käyneellekin oudohkoja nimiä. Mutta mainitsepa reppuretkeilijälle, niin jo vain lähtee tarina kulkemaan. Kuulemme kohta, kuinka Haltin huippu tuli valloitetuksi sumussa ja kuinka suksi ei kulkenut Lemmenjoen rauhallisella kairalla .Luultiin, että ennen hämärää oli taivallettu 60 kilometriä, mutta uskotko, kun illalla tarkistettiin asia Montellin kämpällä, jotosta oli tarkkaan laskien kertynyt 12 kilometriä. Juu, mutta ensi keväänä yritetään uudelleen . . .

Tässä mainitut ja monet muut mielenkiintoiset kohteet ovat siitä kiitollisia, että mihinkään niistä et pääse ellet ota jalkoja avuksi. Etelässä niin tyypillinen autolla perille -ajattelu on hylättävä kerta kaikkiaan. On kannettava koko maallinen omaisuus mukanaan, nostettava 20-kiloinen rinkka pykälään ja luotettava karttaan ja kompassiin, omiin tai matkanvetäjän kykyyn mukautua karuihin olosuhteisiin.

Mitä vitsiä on siinä, että ensimmäisenä päivänä havaitsee olevansa aivan kuitti, toteaa olkapäissään hihnojen hiertämät kymmenkertaisena, jaloissaan koko kantamuksen painon niin, että vapisee.

Vitsi on siinä, että vain tällä tavoin pääsee todelliseen Lapin tuntumaan, sen taiasta osalliseksi. Jo ensimmäiseltä kerolta avautuvat sellaiset näkökulmat, ettei ainoakaan akvarellisti samaan värikirjoon edes mielikuvituksessaan yllä. Metsälapin vihreä tummuus luo rauhallisen kehyksen tuolle tunturimaisemalle, jossa jokainen kurulaakso rajaa silmänkantamattomiin omat lakijononsa, eri tavalla ruskeana, violettina ja vihdoin sinisen kaikissa sävyissä. Se on omiaan palauttamaan itseluottamuksen, antamaan tuntuman siihen epämääräiseen onnentunteeseen, kun ajattelee että pystyin vieläkin lähtemään toisten mukaan, kykenin rääkkäämään kehoani saavuttaakseni sittenkin ottamani tavoitteen. Ensi kesänä tullaan uudelleen . . . Se päätös kypsyy runsaan viikon kestävän vaelluksen kolmantena päivänä, viimeistään.

Lapilla on monta viekottelukeinoa, millä se lähestyjänsä lumoaa. Yksi on sen kummallisen kirkas vesi. Parempaa kahvinkeitinelementtiä ei ole missään. Ja sellaisenaankin tunturipuron anti on kymmenesti parempaa kuin mikään mainosmiesten myymä pore, sprite tai sevenap. Siksipä kummastelin kerran, kun muuan nuorukainen raahautui ruoktulle isoine kantamuksineen ja kaivoi repustaan tiivistemehupullon. Seuraavalla kerralla kun tämäkin toveri tunturiin

Jatkuu sivulla 7

KURU Kahden tunturin välissä. Sevetin maisemia nämäkin.

Sopulin suku on ikivanha

Viime kesänä taas näkyi Lapissa joitakin sopuleita. Muistui mieleen muutamia niistä merkillisyyksistä, joita on todettu sopulien sukukunnan suhteen. On mm. havaittu, että sopulia esiintyy täällä Skandinaviassa ja taas esim. Jeniseillä, mutta ne ovat vähän erirotuisia ja tällä välillä ei ole merkkejä sopuleista eikä siitäkään, että sopulit olisivat Siperiasta tänne vaeltaneet taikka päinvastoin.

Heinäkuussa kertoi unkarilainen uutistoimisto MTI, että Pohjois-Unkarista oli löydetty sopulin luuranko, jonka iäksi oli arvioitu kerrassaan 8 miljoonaa vuotta. Uutinen sisälsi maininnan, että se oli tieteellinen sensaatio. Sitä ei kukaan ihmettelekään. Ihmisen historia lienee 500 000 vuotta vanha ja ihminen on ollut tällainen meidän tapaisemme noin miljoona vuotta. Nyt löytynyt sopuli oli elänyt mioseenikaudella, joka on 70—1 miljoona vuotta sitten vallinneen tertiäärikauden kolmas vaihe. Noina vuosimiljoonina alkoi maan päällä esiintyä nykyisten imettäväisten esi-isiä ja ihmisapinoita, puoli-ihmisiä. Kaikki neljä jääkautta, joista viimeisen jälkeen meillä alkoi täällä pohjolassa esiintyä ihmisiä, koettiin vasta paljon tuon Unkarin sopulin kuoleman jälkeen.

Savukosken tikarit

Suomen Museo-niminen julkaisu kertoo viime numerossaan Savukoskelta tehdystä erikoisesta tikarilöydöstä. Marraskuussa 1961 saatiin postissa Kansallismuseoon Savukoskelta löytyneet kaksi käyrää rautatikaria. Ne oli löydetty pellosta Savukoskelta Pyhäjoen Kuoskun Sillankorvasta Pyhäjoen maantiesillan läheisyydestä. Löytöpaikan lähellä Pyhäjoki yhtyy Tenniöjokeen. Historiantutkijat panivat merkille, että löytö oli tehty muinaisen vesitien varresta, josta Pohjanlahden perukkaan on matkaa kolmisensataa kilometriä. Tätä tietä tiedetään kuljetun aina Vienanmerelle saakka. Löytöpaikalla suoritettiin kaivauksia. Esille tuli "kulttuurimaata" ja kodan tulisijoja, joiden tienoilta löytyi kivikauteen viittaavia iskoksia.

Tikarit olivat ainutlaatuisia meillä ja niiden alkuperää tuumittiin pitkään, kunnes ratkaisu löytyi Sofiasta, josta muuan historiantutkija oli saamansa viestin perusteella tunnistanut tikarit traakialaiseen kulttuuriin liittyviksi käyrämiekoiksi, joiden löytyminen Tonavan eteläpuolelta ei ole ihme, mutta sitä suurempi ihme, että ne löytyivät Suomen Lapista. Ne lienevät vajaan puolisentuhatta vuotta ennen ajanlaskuamme vallinneelta ajalta peräisin, jolloin Suomessa epäedullisten ilmasto-olojen takia lienee ollut vähänlaisesti asujamistoa ja joka tapauksessa perin köyhä aika. Suomalaisia ei täällä vielä silloin ollut, mutta lappalaisia kyllä. Luultavasti tikarit ovat tulleet kaukokauppiaiden kupeella tänne. Se, että kaksi tikaria löytyi samasta paikasta, sallii olettaa, että ne on yhteenotossa riistetty vierailta kulkijoilta ja heitetty esimerkiksi jokeen pelottavina taikakaluina. Mene ja tiedä.

E. W.

VELI NURMINEN:

SOMASJÄRVEN SEITAA TERVEHTIMÄSSÄ

KAIROJA KIERRELLESSÄÄN eräretkeilijä tulee harvoin kiinnittäneeksi huomiotaan Lapin historiantutkimuksessa varsin keskeiseen asiaan, seitoihin ja seitapalvontaan. Näitä muinaisen tunturikansan palvomia kivijumalia on Lapin joka kolkassa satoja ellei peräti tuhansia. Voidaan jopa sanoa, että nykypäivien retkeilijä tapaa palvospaikkoja jokaisen retkireittinsä varrelta. Moni on saattanut tietämättään istahtaa tauolle vanhalle seitakivelle tai virittää kahvitulensa muinaisen lapinäijän nimikkojumalan kupeeseen. Retkeilijän kannattaa uutta vaellusta suunnitellessaan ottaa selville, onko reitin tuntumassa Samuli Paulaharjun lukuisissa alan teoksissa mainitsemia palvospaikkoja tai komeita seitakiviä. Käynti sellaisella rikastuttaa retkielämyksiä ja antaa mahdollisuuden päästä hipaisemaan maahisten ja noitarummun pärinän aikakautta. Itse olen Haltin seudun seitojen tuntumassa päässyt kokemaan monia mieleenpainuvia elämyksiä.

Yleisimmin tunnettu palvospaikka koko Lapissa lienee Ukko, pieni jyrkkärinteinen kalliosaari Inarinjärven Ukonselällä. Ukolle kannettiin paljon uhreja saaren kalliopahdassa olevaan luolaan. Seidaksi kelpasi myös melkein mikä tahansa erikoisen muotoinen tai värinen kivi. Jumalolennon asuinsijaksi voitiin myös havaita järeätyvinen ikipuu tai kokonainen tunturiryhmä. Pahtaseinän halkeama ja luonnon sopivasti asettelema kirjavien kivien röykkiö olivat seitojen mieluisia asuinpaikkoja. Erityisen voimallinen poroväen jumala asui kivessä tai maastokohdassa, jossa saattoi havaita piirteitä ihmiskasvoista, lapinkodasta ja saaliseläimestä.

Seidan sijaintipaikka määräsi sen jumalaisen mahtivoiman sisällön. Kalajumalat komottivat kalaisien jokien ja saivovesien rannoilla. Kosken kuohuissa kylpevä valkoposkinen kivenmukura antoi runsaita saaliita palvojalleen, mutta useimmat kalanpäät ja voitelut sai järven rannalla useiden pikkukivien ympäröimä pulleamahaista kutukalan vatsaa muistuttava kivenmöhkäle.

Peuraseidat, ja myöhemmin poromiesten kivijumalat, törröttivät laakeilla tunturien rinteillä kauas erottuvina patsaina. Tunturin huipulla korkealle kohoava järkäle kokosi poroja ympärilleen räkkäaikana ja sai palkinnokseen mehukkaita konttiluita ja komeita naamasarvia. Kiven halkeamiin sujautettiin kiiltäviä kolikoita ja seidan jalkojen juureen laskettiin kokonaisia kallojakin. Onpa joku muita lujauskoisemmin seidan voimaan luottava poromies taluttanut eläviäkin poroja seidalle uhratttavaksi.

Ennen kristinuskon saapumista Lappiin tyydytti seitapalvonta karun lapinkansan uskonnollisia tarpeita. Nämä tarpeet liittyivät useimmiten käytännön elämän sanelemiin vaikeuksiin. Huoli toimeentulosta, elämän jatkumisesta ja lisääntymisestä pakotti etsimään yhteyttä ympäristössä vaikuttaviin salaperäisiin, käsittämättömiin voimiin. Luonnonkansojen tapaan saamelaisetkin uskoivat luonnonesineissä piilevän maagillisia voimia. Niinpä seidoilta anottiin poroelon suojelua petojen hävitykseltä, runsaita kalansaaliita ja menestystä avioelämässä. Mutta seidan mahtivoimaa myös pelättiin. Jos joku uskalikko ei osoittanut seidalle riittävää kunnioitusta kiittävien joikujen ja runsaiden lahjojen muodossa tai vihapäissään peräti häpäisi sitä pilkkaavalla joiulla, sai olla varma, että tämän kohtaloaan uhmaavan poromiehen elo hupeni pian olemattomiin. Seita saattoi juovattaa nälkiintyneen susilauman tai tunturien raivokkaan tappajan, ahman, häpäisijän elon kimppuun.

Haltin alueellakin on useita mahtavia, näkemisen arvoisia seitoja. Tunnettua on, että koko Haltin valtava ryhmä on saamelaisten pyhää aluetta. Paulaharjun mukaan entisaikain poromiehet joikasivat pyhästä tunturistaan:

"Keväällä porot hajoovat,
mutta kyllä sitten Haldii ne
kokoo,
kun sääski alkaa liikkua."

Myös Ailakkavaaran nimi viittaa pyhään paikkaan. Viime kesänä kiertelin Ailakan puolipeninkulmaisella lakiharjanteella etsimässä siellä mahdollisesti olevaa seitakiveä. Muita kiviä siellä on paljonkin, mutta varsinaista seitakiveä en onnistunut löytämään. Terbmisvaaralla kohoaa korkea kodanmuotoinen valkohuippuinen kivi, Seitapahta, jolle aikanaan on joikailtu ja kumarreltu. Valtijoen itäpuolella, Seittikielaan etelärinteessä lähellä poroaikaa on mahtava vinoon kallistunut jumalkivi. Loivasti kumpuilevalla tunturinselällä se näkyy kilometrien päähän. Palvoskivi lienee ollut sekin outo jääkauden rakennelma, johon miltei törmäsin sakeassa sumussa jossain aivan huipun luoteispuolen louhikossa. Manerjään hiljalleen sulaessa on siihen kiinnittynyt monen tonnin painoinen laakea paasi laskeutunut miltei vaakatasoon muutaman pienemmän lohkareen päälle. Paaden alle on jäänyt monelle hengelle riittävät makuutilat.

Haltin alueen mahtavin ja vaikuttavin seitakivi on Somasjärvestä lounaaseen pistävän soukan Seitasaivon luoteisella rantatörmällä. Tätä jumalkiveä tarkastellaan seuraavassa lähemmin.

Raittijärven pohjoispuolen Njargavaaralta alkava ja Somaslompolon länsipuolelle päättyvä jääkauden viipymäalueen reunaharjanne hypähtää Valtijoen Somaskönkään paikkeilla joen länsirannalle. Se suuntautuu säännöllisen kauniisti kaarrellen suoraan Seitasaivoa kohti. Harjun loputtua pujottelemme lampien välistä Seitasaivon kohdalla mutkan tekevälle poroaidalle. Täältä jo näkyykin Seitasaivo ja sen vastarannalla mustana möhkäleenä pohottava merkillinen luonnonoikku, saamelaisten ikivanha jumalkivi, Somasjärven kaksikasvoinen suurseita.

Seitaa ympäröi karun jylhä tunturimaailma. Luoteista taivaanrantaa hallitsee ryntäitä kiertelevine lumivöineen Ridnitsohkan jyhkeä massiivi. Ruvdnaoaivin jyrkästi kaartuva kupu kurkistaa Ridnin olan takaa. Idässä päilyy hiekkapohjainen Somasjärvi kuvastaen pinnallaan Somasoaivin rajatunturin piirteitä. Etelässä kohoaa Veäjehoaivin rosoinen rinne lähes tuhannen metrin korkeuteen. Tunturien ylärinteitä lukuun ottamatta koko seutu on helppokulkuista tunturinummea. Näillä palkisilla porotkin viihtyvät.

Mutta maisemien pitempi tarkastelu saa tällä kertaa jäädä. Mieli palaa seidan lähelle. Seitalompolon päädyn notkelmassa ylitämme harvinaisen heleänvihreän sammalikon ja kierrämme rinteen varjossa kylmyyttä hohtavan paksun lumikinoksen. Seita on edessämme. Sen koko ja näkö täyttää kaikki odotukset. Kivi on metriä korkea ja kahdeksan metriä. Tarkoin oikeasta kulmasta katsottuna seidan molempiin päätyihin muodostuu selvät, takaraivoistaan toisiinsa kiinnittyneet ihmiskasvot. Päiden väliin jää syvä luolamainen onkalo. Uhriluola? Ei, onkalossa ei ole yhtään uhria, eikä myöskään vasemmanpuoleisen pään alla. Mutta oikealla, itään katsovan pään leuan alle jää kolmionmuotoinen syvennys. Se on uhripaikka. Paljaalla maapohjalla on kasa eri-ikäisiä poronsarven kappaleita. Jokaisessa on nimikirjaimia ja vuosilukuja puukolla kirjoitettuna. Muutamissa on pitkä rivi salaperäisiä, outoja merkkejä, Noitarummun kalvon tuttuja symboolimerkkejä ne eivät ole, eivätkä myöskään oman kirjaimistomme kirjaimia. Vuosiluvut sen sijaan ovat selviä. Vanhin on 1941 ja muut sen jälkeen merkittyjä.

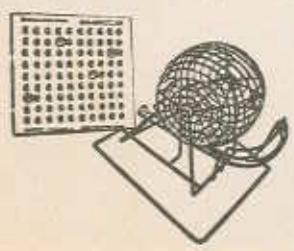
Sitten löydämme pieneltä ulkonemalta karkeasti veistetyn puulusikan. Siinä on vuosiluku 1964 ja kaksi paria nimikirjaimia. Ne on kirjoitettu kuivamusteella! Vastavihityn saamelaisparin uhri avio-onnen saavuttamiseksi. Niin ainakin arvelemme.

Uhripaikan pohjaa tarkemmin tutkittaessa löydämme sieltä joitakin katkenneita ja ruosteisia talousesineitä ja nykyajan pikkurahoja, kaikki suomalaisia kuparikolikoita.

Tutkimme seidan joka puolelta tarkoin. Kiipeän sen laelle. Siellä panen heti merkille pieniä rosoreunaisia vaaleita läiskiä. Ne ovat ilmeisesti salaman iskemiä. Kiviaines onkin metallisen painavaa ja se komottaa korkeimpana maastonkohtana Somasjärven ja Seitasaivon väliin jäävällä kielaalla. Laskeudun alas ja siirryn jonkin matkaa takaisin siihen mistä kasvojen sivukuvat erottuvat selvimmin.

Katselen kauan kivijumalan kasvojen piirteitä. Vähitellen niissä alkaa näkyä eroja yhä enemmän. Toinen katsoo itään, Somasjärvelle, ja toinen länteen, Ridnin ja Haltin suuntaan. Yritän nyt luoda jonkinlaista luonnekuvaa röyhyisen suurseidan kaksista kivikasvoista.

JÄRJESTÖT, SEURAT TALOUTENNE JA TOIMINTANNE HYVÄKSI

PÄIVÄN PUHEENAIHE

BINGO

Pelivälineet myy:
Ch. Bernard & Sons Ltd:n pääedustaja Suomessa

OY TICKETS AB
Aidasmäentie 25
Helsinki 65
Puh. 834 440, ilt. 727 410

Pyytäkää pelisäännöt!

Lapin tuntureilla — Grönlannin jäätiköillä — Huippuvuorilla . . .

Kotimainen - AITO
UNTUVAMAKUUPUSSI

on ERITTÄIN PEHMEÄ
— PETTÄMÄTTÖMÄN LÄMMIN
— HÄMMÄSTYTTÄVÄN KESTÄVÄ
— PIENEEN TILAAN MENEVÄ
— KAIKISSA OLOSUHTEISSA LYÖMÄTÖN

"Tunturi"	2,1 kg	90 x 210 cm
"Lappi"	1,6 kg	80 x 195 cm
"Retki"	1,7 kg	80 x 210 cm

Johtava untuva- ja höyhenjalostamo maassamme.

Oy Suomen Höyhen Ab
Helsinki — Riihimäki

Tehokkuutta työhön, vauhtia vapaa-aikaan

SNO-TRIC
moottorikelkat

SC-11, jokamiehen kelkka, 12 hv. SC-12, urheilumalli, 18 hv. SC-14, loistomalli, 22 hv. SC-14, Wankel-moottorilla, 20 hv. SC-20, työjuhta, kaksoistela, 18 hv.

Euroopan suurimman lumikulkuneuvotehtaan taattua tuotantoa.

Maahantuoja:
TYÖVÄLINE
Kutomontie 16 A
Helsinki 37

ETSIMME LISÄÄ PIIRIMYYJIÄ

Ottakaa yhteys!

Parhaat lomat MR-hotelleissa

Kolin Matkailuhotelli — Hotelli Aslak, Hotelli Pohjanhovi ja Hotelli Lapinportti, Rovaniemi — Pallastunturin Matkailuhotelli — Hetan Matkailuhotelli, Enontekiö — Kilpisjärven Matkailuhotelli — Inarin Matkailuhotelli — Ivalon Matkailuhotelli — Utsjoen Matkailuhotelli.

Tiedustelut ja varaukset matkatoimistoista, suoraan hotelleista tai
SML:n VARAMOSTA

Uudenmaankatu 16 A, Hki 12,
puh. 654 658, 61 391
telex 121303

17-18. Gimnazio arbun STA Päätemys Vaatiokyn mysäk 5D39

Somasjärven seitakivi on kuin kaksi jättiläispäätä yhdessä katsomassa kumpikin tahoilleen.

Länteen katsoo unelmoiva, omaa sisäistä minäänsä tutkiva pyknikko. Pitkälle kalju otsa ja pulleat posket kuvastavat ympäristöönsä hyväntahtoisen lempeästi suhtautuvaa ajattelijaa. Tälle kasvotyypille on ominaista toimettomuuteen ja välinpitämättömyyteen vajoaminen, käsillä olevan tehtävän monitahoinen tarkastelu ja nuhjaava viivyttely työhön tarttumisessa ja lopulta omaan sisäiseen tyytyväisyyteensä vajoaminen. Ohimoilta vetäytynyt kihara tukka, joka on niskan seudussa paksuna kimppuna, edustaa taiteellista lahjakkuutta ja joikujen kyvykästä suunnittelua ja ilmaisua. Ohuthuulinen suu tyytyy poropaistin parhaisiin paloihin ja se on hienompien makuvivahteiden erikoistuntija.

Itään katsovalle taas on ominaista tuikeus ja jämeryys. Siinä on tyypillinen, lujaluonteinen atleetikko, joka tekee heti sen minkä aikoo. Lujat piirteet heijastavat selkeää ajattelua ja suoraviivaista toimintaa. Tiukka katse antaa kuvan käskijästä. Vahvat huulet ilmentävät kovaa, vastukset runnoen voittavaa tahtoa, mutta myös oikeudenmukaisuutta ja sukupuolista voimaa. Leuka on luja ja piiskaavan tinkimätön. Tuntuu johdonmukaiselta, että juuri näiden kasvojen alla on kannettu kaikki uhrit.

Viivähdän paikalla vielä hetken. Keskiyö on käsillä. Aurinko on kiertänyt pohjoiselle taivaalle, suoraan mustanpuhuvan seidan taakse. Suurseidan kasvot piirtyvät selkeinä punaista kajoa vasten. Mietin miten seitakultti ja tämän seidan palvonta on saanut alkunsa.

Mielikuvat lähtevät liikkeelle. Ne siirtyvät kauas ajan aamuhämärään. Näen kaukaa menneisyydestä esiin nousevan peuranpyytäjän pystyttävän nahkaisen kotuksensa lompolon ruohikkoiselle rannalle. Hän toimii nopeasti, sillä tunturien rajuilma on noussut Somasjärven takaa ja lähestyy nopeasti. Synkänmustat pilvet kiitävät matalalla röyhyistä, törmällä kohoavaa järkälettä hipoen. Ensimmäiset pisarat iskeytyvät napsahdellen alkeellisen suojan seiniin. Uhkaava jyrinä lähestyy. Tunturin viheltävä lintu vaikenee. On hämärän alkuvoimainen tunnelma. Ja äkkiä salamat leimahtelevat ja räsähtelevät suoraan päällä. Mahtava jyrinä täyttää koko tunturimaailman. Kumina ja räiske kimpoaa lompolon rinteistä takaisin moninkertaisena. Välähtelevässä, valkoisenhohtoisessa valossa näkee pelon jähmettämänä yksinäinen alkumies kaksi mustaa ihmiskasvoa, joihin salamat iskevät yhtenään. Hänestä tuntuu kuin jyrinä ja räsähtely lähtisi kivisistä suista ja ärjyisi uhkaa ja tuomiota juuri hänelle, rajun luonnonnäytelmän järkyttämälle ihmispoloiselle, tuntuu kuin luonnon peloittavat mahtivoimat käskisivät ja vaatisivat häneltä jotakin. Tuo ennen niin tuttu maastomerkki onkin jumalolento. Se on kuin alkukallion hehkuvista uumenista esiin puhjennut ja paikoilleen jähmettynyt valtava kaksoispää. Mies kokee peloittavan selvästi salaisten luonnonvoimien läsnäolon. Selvänä merkkinä tästä ovat päihin kohdistuneet ukonnuolien räsähtelevät iskut.

Sitten rajuilma katoaa Veäjehoaivin taakse ja aurinko pilkahtaa esiin. Mustarintainen lintu viheltää taas tuttua säveltään ja saivon päähän laskeva pikkupuro kuiskailee rauhoittavasti. Märkä maa kiiltelee miljoonin pienin valopistein.

Mies tulee ulos kotuksestaan ja menee läheisen Kobmajohkkan rantapajukkoon tekemään ruokatulia. Siellä hän heti näkee suuren peuran jättisarvistaan sakeaan pajuryteikköön takertuneena. Vain yksi voimakas survaisu luukärkisellä keihäällä ja komea saalis on valmis nyljettäväksi.

Hetkenk uluttua seitakivi näkee yksinäisen miehen katoavan rinteen taakse painava taakka selässään. Kiven syvennyksessä on tuore peuranpää sarvineen. Peuraseita on saanut ensimmäisen uhrinsa!

BJARNE LAMPEN ...

Jatk. etus.

singistä sai 69 ääntä ja Sirkka Laakso niin ikään Helsingistä 51 ääntä. Muut ehdolla olleet: Eeva Ratia ja Lahja Hirvonen saivat 50 ja 28 ääntä.

Vuosikokous päätti pitää yhdistyksen jäsenmaksut ennallaan. Tällä toimintakaudella maksaa siis ensimmäinen perheenjäsen 7 mk, seuraavat 3 mk, lapset 2 mk ja toisen latuyhdistyksen jäsenet niin ikään 3 mk palkkiona jäsenyydestään. Ainaisjäseneksi pääsee edelleen maksamalla kertakaikkiaan 60 mk.

☐ ALKAVAN TOIMINTAKAUDEN toimintasuunnitelma on suurisuuntainen. Siihen kuuluu mm. tunturikerhojen perustaminen ja toiminnan tukeminen (asian ylimmäinen puolestapuhuja on Antero Tarvainen, joka on auliisi luvannut jakaa neuvojaan ja ohjeitaan kaikille asiasta kiinnostuneille), pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen, tunturilatutoiminnan edistymismahdollisuuksien tutkiminen ja ohjelmointi, laaja tiedotustoiminta niin jäsenistölle kuin mahdollisimman suurelle joukolle ulkopuolisia asianharrastajia, koulutustoimintaa, varustetoiminnan alalla pyritään eräretki- ja hiihtovarusteiden kokeilutulosten keräämiseen, tallettamiseen ja jäsenistön informointiin asiassa.

Rakennustoiminnan alalla on tarkoitus tehostaa Susikyrön käyttöä ja korjata vanhoja kammeja ja kämppiä. — Vuosikokouksen yhteydessä esitettiin toivomus siitä, että Susikyrön saunaan saataisiin jatkuvalämmitteinen kiuas ja että lämminvesisäiliö siirrettäisiin sisätiloihin, samoin klinnitettiin huomiota siihen, että Susikyrön käyttäjiltä olisi perittävä korvaus niin, että näillä varoilla sitten voitaisiin kartuttaa kunnossapitorahastoa.

☐ UUSI TOIMINTAVUOSI on siis aloitettu aktiivisesti. Jäsenistö on sanonut sanansa ja johtokunta on pannut opastukset tarkoin muistiin yrittäen selvitellä niitä vuoden kuluessa. Mielenkiintoista on todeta, johtokunnan jäsenistön kokoonpanon muuttuminen sikäli, että Helsinki-keskeisyydestä on päästy, joskin jäsenistä vain kaksi on Helsingin ulkopuolelta. Kun ovat kuitenkin kysymyksessä sellaiset "aktivistit" kuin Tapani Piirainen ja Yrjö Suoniittu jää mielenkiinnolla odottamaan heidän panostaan johtokuntatyöskentelyssä.

☐ MYÖS SUSIVALIOKUNTA on saanut uuden kokoonpanon. Sihteerinä toimii edelleen Eila Väänänen, puheenjohtajaksi valittiin uutena hahmona Aarno Väänänen ja muina jäseninä ovat Toivo Harjanne, Kauno Laine sekä Tuure Saarinen. Susivaliokunta on siis säilyttänyt helsinkiläisyytensä.

Susikyrön entinen isäntä Esko Venäläinen on lähtemässä perheineen Kanadaan. Pieksämäeltä löytyi seuraajaksi Pekka Huttunen, joka viime elokuussa suoritti suururakan Susikyrön saunan korjaustalkoiden "vetäjänä". On tarkoitus, että Pekka Huttunen toimisi niin susikyrön kuin muissakin asioissa erityisenä rakennuspäällikkönä ja että Ossi Issakainen, joka tähän asti on ollut yhdysmiehenä Muoniossa hoitelisi paikan päällä isännän tehtäviä. — Samalla kun toivottelemme Venäläiselle hyvää matkaa ja riemukkaita retkiä suuren lännen erämaissa toivotamme tervetulleeksi Pekka Huttusen uuteen tehtäväänsä.

Tunturikerhot Hyvinkäällä ja erikoisesti Tampereella ovat toimineet vilkkaasti. Vuosikokoukset on pidetty ja virkailijat uudelle toimintavuodelle valittu. — Kuoktessa on vaihtunut sihteeri, Anja Pajusen tilalle on valittu Kaisa Hyvönen.

Suurten SALT-neuvottelujen varjossa oli 18. 11. 69 kello 18 aikaan vähän pienempi konferenssi Suomen Ladun toimistossa. Sinne oli Tunturiladun uuden johtokunnan kutsusta saapunut esittäytymään ja neuvottelemaan susivaliokunta kokonaisuudessaan. Kolbman edustajana Yrjö Suuniitun lisäksi Väinö Martikainen, Kuokten edustajana puheenjohtaja Pekka Järvinen ja Susikyrön asioiden erikoistuntijaksi nimetty Pekka Huttunen Pieksämäeltä. Lehtiasioita oli selvittelemässä Erkki Wiksten. Illan mittaan keskusteltiin monenlaisista asioista. Varapuheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Alpo Lahti. Perustettiin johtokunnassa käsiteltäviä asioita valmistelemaan erityinen työvaliokunta, jonka tarkoitus on kokoontua joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Työvaliokunnan rungon muodostavat puheenjohtajan lisäksi Antero Tarvainen, Toivo Harjanne, Kauno Laine, Tuure Saarinen ja Kirsti Päivärinta. Tarkoitus on, että tilaisuuteen olisi tervetullut jokainen, jota asia kiinnostaa ja jolla olisi mahdollisuutta aamiaistunnin aikoihin. Se on siis jonkinlainen menevien ihmisten pienoisparlamentti aamiaispöydässä. Lehteä päätettiin yrittää saada kokoon toimintavuoden aikana ainakin 4 numeroa. Susikyrön asioita puitiin pitkään ja hartaasti. Sovittiin, että Ossi Issakainen hoitelisi paikan päällä isännän tehtäviä ja Pekka Huttunen olisi varsinainen rakennuspäällikkö. Johtokunnan tehtävänä on sitten ylimpänä elimenä seurailla tapahtumia. Pekka Huttuselta pyydettiin suunnitelma saunan kiukaan ja muiden uudistusten osalta jos mahdollista jo seuraavaan johtokunnan kokoukseen, jotta asia saataisiin pyörimään hyvissä ajoin. Päätettiin ottaa yhteyttä Lapin sivistysseuraan yhteistyön vilkastuttamiseksi, keskusteltiin 25-vuotisjuhlien alustavasta suunnittelusta ja päätettiin Alpo Lahden ehdotuksesta koota työryhmä valmistelemaan turisteja varten erityistä ohjekirjasta Lapin retkeilyn vaaroista, tekniikasta yms. Suunnitelman mukaan kirjanen olisi pienikokoinen ja havainnollinen, tekstit siinä olisi useammalla kielellä.

Kuultiin, että pieksämäkeläiset ja mikkeliläiset aikovat Tampereen ja Hyvinkään esimerkkiä seuraten perustaa oman yhteisen tunturikerhonsa, jolle toivoteltiin heti alkajaisiksi onnea ja menestystä. Kokouksen yhteydessä oli tarkoitus ojentaa entiselle sihteerille, Hilkka Revolle, susipannu muistoksi ansiokkaasta työstä Tunturiladun hyväksi. Hilkka itse ei voinut olla kokouksessa mukana, joten pannu ojennettiin hänelle jälkikäteen kotona.

KARTTA
OPPAAKSI TUNTURIIN

Suomen tiekartta:
Lehdet 1—11 1:200 000,
lehdet 12 ja 13 1:400 000.

Ulkoilukarttoja:
1:100 000 Helsinki ympäristöineen, Tampere ympäristöineen, Hämeenlinna ympäristöineen (tekeillä).
1:50 000 Halti—Kilpisjärvi, Pallas—Keimiö, Ylläs—Levi, Kaunispää—Kopsusjärvi, Sokosti—Suomujoki, Rukatunturi—Oulanka. Hetta—Outtakka ilmestyy tammi—helmikuussa 1970.
1:25 000 Östersundom, Helsinki Vantaa, Nuuksio, Turku, Lahti, Jyväskylä, Oulu, Rovaniemi, Pyhätunturi.
Lisäksi perus- ja topografisia karttoja eri puolilta maata.

MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTANMYYNTI
Et. Esplanadik. 10, Helsinki 13 puh. 15 811 ja 660 554.
Jälleenmyyjinä kirjakaupat

MIKSI KAIKKI JÄRKEVÄT IHMISET KÄYTTÄVÄT
termospohjallisia?
— heijastuspinta säteilee lämpöä
— pehmeät ja mukavat kävellä
— pitävät jalat kuivina
— ovat hygieniset
— eivät murru eivätkä taitu
— eivätkä kerää itseensä hikeä
— tuulettavat itse itsensä
— näin miellyttävältä ei käveleminen ole koskaan tuntunut
— verrattomat myös kumijalkineissa
Saatavana hyvinvarustetuista kenkäalan liikkeistä.
Valmistus ja myynti:
T:MI J. VIRKKI

Sex-hieromasauva ..... **19:—**
96 psyke ..... **4:—**
Eroottiset nautinnot ..... **14:—**
Miehen ja nais. xyz ..... **14:—**
Myös muita alan tarvikkeita.
ANTIKVAARIA "LUOLA"
Uudenmaankatu 31. Puh. 635 550
TUPAKKAKAUPPA
Kalevankatu 3. Puh. 646 058
PS. Maaseudulle postitse.

Vitikelille pakkasella
Eero Mäntyrannan
erikoisvoide REX Special
Rex-sarja käsittää täydelliset murtomaahiihdon, kilpahiihtäjien, laatu-urheilijoiden ja harrastushiihtäjien suksivoiteet, jotka on perusteellisesti testattu 13:ssa hiihtomaassa.
Pujotteluun, syöksylaskuun ja mäenlaskuun REX Slalom Combi sekä REX Universal Speed.
Oy REDOX Ab

ITÄISTÄ UTSJOKEA KIERTÄMÄSSÄ

HEINÄKUUSSA 1969 vaeltelin poikani ja hänen partiotoverinsa kanssa itäisessä Utsjoen Lapissa Kevon tutkimusasemalta Opukasjärven kautta Nuorgamiin. Jo aikaisemmin kahdeksan kesän aikana olin retkeillyt Kevon asemalta käsin eri suuntiin kasvitieteellisiä tutkimuksiani suorittaen. Maaston luonne oli siis melko tuttua. Samoin meillä kaikilla oli jonkinlainen tuntuma Norjan, Kilpisjärven ja Saariselän tunturiseutuihin, joihin verrattuna vaellettu maasto vaikutti kesyltä. Niin, jylhyydellään se ei loistanut, mutta olipa sentään virkistävää katsella auringossa kimaltelevia järvijonoja Kuorboaivin rinteeltä tai ilta-auringon loisteessa violetin sävyisinä hohtavia kuivuneita tunturikoivikoita, jotka antoivat vaihtelua laaksojen vihreään näkymään.

Kesäisenä vaellusmaastona nämä seudut ovat erinomaisia vähemmänkin retkeilleelle, kunhan vain osataan kiertää laajat suo- ja järvialueet. Retkeä suunniteltaessa on jo tarkoin harkittava reittiä ja valittava "kovat" maat, joilla on laajalti helppokulkuista skaidia poropolkuineen. Niitä kulkee ilokseen ja nieliala säilyy pirteänä. Kartoissa huomasimme paljon puutteellisuuksia. Varsinkin käyttämämme Pulmankin karttalehti (taloudellinen kartta) oli järvien kohdalla hyvin epätarkka. Siitä puuttui muutamia parinkin kilometrin pituisia järviä, joiden löytyminen aiheutti meille usein paikallistamisvaikeuksia. Ainoat varmat kiintopisteet olivat vaarat, jotka tasaisessa maastossa näkyivät kauas. Sen sijaan maaston tasaisuus vaikeuttaa järvien havaitsemista. Esim. Kuorboaivin ympäristön geologisesti mielenkiintoisten moreenimuodostumien kulutuslaaksoihin syntyneet järvet tulivat näkyviin aivan yllättäen, usein vain muutamien kymmenien metrien etäisyydeltä tievan takaa. Kyseinen uusittu karttalehti on monilta osin parannettu.

Vaellusreittimme kulki metsänrajan yläpuolella suurimman osan matkastamme. Monin paikoin tunturikoivukin oli vähäpätöinen pieni pensas. Ei ollut keloa eikä yleensä mäntyä. Noin 100 km matkalla tapasimme 5 mäntyä, joista suurin oli 3 m korkea. Emme voineet nauttia rakovalkean tunnelmasta eikä se kesällä ollut tarpeellistakaan. Sen sijaan v. 1965 tunturimittarin tuhoamat ja nyt kuivuneet tunturikoivut tarjosivat oivallista polttopuuta. Kahvitulet saimme hetkessä kaikkialla ja isommankin nuotion vaatteiden kuivattamista varten.

Alkuosan (n. 86 km) vaelluksestamme leiriydyimme laavuun, joka kesällä hyvin täytti tehtävänsä. Autiomajoja ei alueella ole kuin aivan itäisimmässä osassa Norjan rajan tuntumassa. Laudnjivaaran poroerottelupaikalla Silisjoen varrella on 4 kämppää kaikki ilman tulisijaa. Täällä saimme lappalaisilta tietää uudesta toukokuussa valmistuneesta Tshaarajärven autiomajasta. Vanha majaa rakentamassa ollut lappalainen sen karttaamme merkitsi ja 16. 7. saavuimme uutuuttaan hohtavalle majalle 21 km pitkän vaelluksen jälkeen. Pyöreistä hirsistä rakennettu maja on varustettu hyvällä lämmityslaitteella ja tarpeellisella kalustolla. Tilaa majassa on 10—12 hengelle, jolloin ei vielä lattiaa tarvitse käyttää nukkumapaikkana. Maja sijaitsee Tshaarajärvien itäpuolella lähellä itäisimmän järven pohjoisinta lahtea. Kirkasvetinen järvi tarjosi meille muutaman harrin paistinkaloiksi.

Tämän seudun retkeilyoloja näytetään jatkuvasti parannettavan. Tänne Tshaarajärven majaan saimme seuraksemme sevettijärveläisen koltan, joka oli merkitsemässä uutta retkeilypolkua Pulmankijärveltä Sevettijärvelle. Hän oli tulossa kahden joen kämpältä ja kertoi saaneensa tietää Opukasjärveltä uuden majan olemassaolon. Kaunis oli maja ja ympäristö. Niinpä hän jätti pari maalipurkkia majalle ja totesi, että tämän kautta se polku on merkittävä. Koltasta saimme retkiseuraa Pulmankijärvelle asti ja matkan aikana pohdimme uuden polun suuntaa. Tshaarajärven ja Lohijoem kammin väliä on noin 19 km, siis melko pitkä, mutta maasto on helpohkoa ja useiden pikkujokien ylitykset eivät ainakaan normaaleina kesinä tuota vaikeuksia. Niinpä aina kahvitulilla tarinaa punottaessa totesimme uuden majan tarpeellisuuden. Retkeilijä voi nyt Pulmankijärveltä Sevettijärvelle vaeltaessaan valita lyhyitäkin majojen välejä huonojen säiden sattuessa.

Käyttämällämme reitillä tuottaisi autiomajojen puute ja seudun puuttomuus talvivaelluksella voittamattomia vaikeuksia. Pari autiomajaa Opukasjärven ja Kenestuvan välille tarvittaisiin. Tasainen seutu ilman jyrkkiä nousuja ja laskuja tarjoaisi oivallisen maaston hiihtovaellukselle myös sellaiselle, joka ei ole tottunut nauttimaan jyrkkien alamäkien vauhdin hurmasta.

RAINAR HAKULINEN

Suoritan nopeasti ja kohtuullisin palkkioin
KIRJANPIDOT
ja tilinpäätökset.
Otan jatkuvia kirjanpitoja alk. 30,—/kk.
VEROLAKIASIAINTOIMISTO
T. JOKINEN
Arkadiank. 12 B 36 Puh. 495 076 Avoinna klo 9—18.00

KESKUSOSUUSLIIKE
HANKKIJA

ILMARINEN
ELÄKEVAKUUTUSOSAKEYHTIÖ
— maan suurin eläkevakuutusyhtiö

BP-PETKO OY
Pääkonttori: Mikonk. 8 Hki 10 puh. 11 876

KULTAA, KORUJA JA TAKUUKELLOJA
Kihlat, Bismarck-ketjut, rannerenkaat, pokaalit. — Erikoisesti nuorisolle kauniita helmisormuksia ja riipuksia. — Alennuksemme 20—50 %.
KOTIMYYNTI O. MUSTONEN
Yrjönkatu 32 E 45. Puh. 602 491 — Lähellä linja-autoasemaa.
— Leikatkaa muistiin —

voittakaa talvi

voittaa kovimpinakin pakkasaamuina käynnistysvaikeudet ja estää moottorin kulumisen voidellen sen ensikierroksesta alkaen. Pakkastakuu —45°C.

suojaa moottoria ja jäähdytysjärjestelmää ankaraltakin pakkaselta sekä korroosiolta. Ei vaahtoa rasittavassakaan käytössä.

vaihtakaa nyt

TB-HUOLTO
Malmi
Puh. 755 297
TB-HUOLTO ESPOO
Martinmäki. Puh. 885 330
TB-HUOLTO HERTTONIEMI
Kettutie 13. Puh. 784 776
T:mi AUTO-TEHO TB-HUOLTO
Hämeentie 39
Puh. 774 163 — 771 553 — 765 359

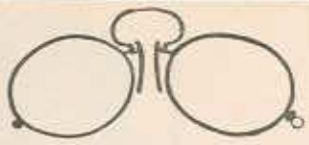
ARKTINEN KOSKIMELONTA

KILPISJÄRVELTÄ YLITORNIOON

Lauantaina, 20. 7. 1968 kerääntyi Kilpisjärven Retkeilykeskukseen kansainvälisen kirjava melojain joukko, yhteensä 26 kanoottiretkeilijää, pystyttäen telttakylänsä Viikin rantaniemeen. Kyseessä oli Puulan Kävijäin koolle kutsuma arktinen koskimelontaleiri vetäjänään johtajasusi Tapio Ikonen Kangasniemeltä. Jo ensimmäisenä iltana keskieurooppalaiset osanottajat kokivat uudet elämykset. Pohjoiselta Jäämereltä puhaltanut tuuli toi todella arktisen tunnun. Suomalainen rantasauna vilpoisine uintivesineen tuntui ensikertalaisille tshekeille ja englantilaisille aluksi pelottavalta, sittemmin ihastuttavalta kokemukselta. Kanoottien kokoamisessa ilta oli venynyt; mutta mikä kummaa, valoisuus jatkui muuttumattomana. Keskiyön aurinko vain lumirinteitä kultasi.

Toisena leiripäivänä kiivettiin Saanalle sekä osallistuttiin tunturikisoihin: hollantilainen Willems ja englantilainen Maclehose Saananjuoksuun, ylimelamies Ikonen uintikilpaan. Käynti Skibotnissa ja illan saunomiset sisältyivät ohjelmaan. Kolmantena leiripäivänä suoritettiin verryttelymelonta kolmen valtakunnan rajapyykillä sekä käännettiin keulat kohti etelää. Varsinainen koskimelonta aloitettiin neljäntenä päivänä, mutta kovin kohtalokkaasti. Kilpiluspan matala niska ja kivikon puristuksessa ärjyvä köngäs piti kaikkien ohittaa kantamalla kanootit ja kamppeet kilometrin mittaista huoltotietä pitkin. Kaksi englantilaista ja eräs saksalaisista hurjapäistä, joilla jokaisella oli jäykkä lasikuitukanootti ja kaikki retkivarusteet omien huoltoautojensa kuljetettavana, syöksyi kanoottit kolisten kivikkoisiin kuohuihin. Summittaisen tiedustelun jälkeen myös lahtelainen Timo Vainio ja kangasniemeläinen Ilkka Ikonen painuivat intomielellä toisten perään. Heillä oli ajokkeineen täyskuormatut faltbootit. Koskenlasku muodostui kuitenkin kohtalokkaaksi uhkayritykseksi. Koski jyrkkeni pian kapeaksi, kivien ylitse putoavaksi könkääksi. Ulkomaisetkin sukkulakanootit puhkesivat. Poika-Ikonen pääsi kuiville melarikolla, tukikaaren katkolla ja pienellä kumikankaan repeytymällä, jotka vauriot olivat pian liimalla korjatut. Sen sijaan Vainion lasko paiskautui kivelle, kaatui, täyttyi vedellä ja ajautui isäntänsä kainalossa kuohujen alla sadan metrin matkan, kunnes iskeytyi kivien väliin poikittain ja katkesi kahtia kuin kirveen iskusta. Vaikea pelastuituminen. Määrätietoisen sitkeä korjaustyö suoritettiin kuudessa tunnissa porolappalaisten turvekammin äärellä Ruotsin rannalla. Klepper faltbootin osittain maatuneet kappaleet rantapensaassa puhuivat puolestaan vuosien takaa: Kilpiluspa ohitettava kanootit kantamalla!

Saksalais-hollantilais-englantilainen pääryhmä eteni Könkämäenon kovat koskiosuudet tekniikan avulla erittäin vaivattomasti: melojat tyhjin kanootein vaahtoavalla väylällä, neljän huoltoauton töpinä liikkui "neljän tuulen tiellä" ja pystytti valmiiksi telttakylän. Viisi suomalaista, kolme tshekkiläistä sekä saksalainen muodosti oman, alussa hitaamman ryhmän "Die östliche Gruppe". Kumpiko vaeltajaryhmä pääsi likemmä Lapin luontoa ja retkeilyn perimmäistä tarkoitusta, siitä vaelluksen kestäessä oltiin jo kahta mieltä. Veden vähyys koskissa, joita kaikkiaan laskettiin pitkälti toista sataa, hidasti neljänä päivänä kuormattujen kanoottien etenemistä. Mukana vaikealla vaelluksella oli myös Suomen retkeilymelonnan teräsvaari, 84-vuotias Aarne Aro. Hänen ja "Timoshenko" Vainion kepulikonstilla korjatun kanootin selviäminen kivikkopaikoista otti oman aikansa. Karesuvannosta alkaen väylä syveni, ja matkanteko alkoi huilata jopa 90 kilometrin päivävauhdilla Sonkamuotkasta alkaen, missä teräsvaari lopetti melonnan. Sekä Aro että Ikoset olivat olleet mukana tasan kymmenen vuotta aikaisemmin suoritetulla kansainvälisellä retkellä Ollisosta Ylivojakkalaan. Tällä kerralla vauhdinotto oli aloitettu ylimmältä lavalta, Kilpisjärveltä. Alku oli ollut hankalaa, mutta ihanaa seikkailua, kuten kaikki jälkeenpäin tunnustivat. Oli koettu kolmisenkymmentä kanootin puhkeamista ja kaksitoista koskimelojan valaa eli kaatumista ja kanootti kainalossa uimista! Mutta kuten sanottu, väylä parani, samoin melojien pujottelutaito. Melottiin maailman rauhallisinta rajaa pitkin. Oikeastaan rajaa ei ollutkaan, ei sitä tuntunut. Mahtavaa väylää reunusti Lapin kansan asutus, joka puhui suomea ja saamea, joku ruotsiakin. Telttapaikka valittiin jokitörmältä, kenties jälkikäteen todettiin oleskelu Ruotsin puolella. Saunoja saatiin tosin paremmin Suomen puolelta, jossa sodan perusteellisen hävityksen jälkeen pystytetyt rakennukset yleensä olivat parempikuntoisia. Ulkamaalaiset suorastaan ihmetellen ihastelivat asuntojen siisteyttä ja asukkaiden ylenpalttista vieraanvaraisuutta kuin myös karun luonnon ja sen ihmisten valoisuutta. Retken toinen viikko saatiin meloa lämpimässä poutasäässä. Vaikka ei toki koko aikaa melottu. Patikoiden tutustuttiin luonnon ja asutuskeskusten nähtävyyksiin, Muoniosta tehtiin autoretki Pallakselle. Taivallus kanooteilla käsitti 510 km, kun se Ylitorniossa lopetettiin 3. 8. 1968. Loppu hyvin, kaikki hyvin. Jokainen sen iloisena totesi. Suuri kansainvälinen melontaretki oli päättynyt. Sen monista kommelluksista keskustellaan paljon. Sitä muistellaan kauan viidessä valtakunnassa. — (Tapio Ikonen) —

Optikko Marjatta Kaarna

KALEVANKATU 20, HELSINKI 10
PUH. 60 33 41

PIILOLASEJA Myynti ja huolto

Tunturihiihtäjät — tulkaa tutustumaan

OLETTEKO
AUTONNE MYYNTI- TAI OSTOAIKEISSA

Ottakaa yhteys puhelimitse tai kirjeitse.

AUTOVÄLITYS

Kiillekuja 4 C 35, Helsinki 71. Puh. 378 782

TURKIT, HATUT

Ensiluokkaisesti ja edullisesti.
Muodikkaita turkkeja myös valmiina.

VALMISTAA KORJAA JA MUODISTAA

V. SOININEN
3 linja 12 — Puh. 766 102

Toyota - Citroën
Myynti ja huolto

KORJAUKSET — PELTITYÖT ja
MAALAUKSET ASIANTUNTEMUKSELLA
Laitamme autonne katsastuskuntoon

Nyholmin Autokorjaamo

PUHELIN 913/11 411 — OJAKKALA

OY **MARITIM** AB

VENEENTEKIJÄNTIE 1, LAUTTASAARI
Puh. 67 33 31

JOULULAHJAT

EDULLISESTI MEILTÄ

HELSINGIN TEKSTIILI JA KANGAS

Päämyymälä (Pohjatalo) Runebergink. 5, p. 64 19 05
Pursimiehenk. 15, puh. 65 83 19
Nordenskiöldinkatu 8, puh. 44 35 02
Runeberginkatu 42, puh. 44 20 54
Asematunneli, puh. 66 92 45

Suurmyymälä Puotinharjun Ostoskeskus p. 33 64 59

Muistattehan:
KORUPURKKI on hieno lahja hyvän maun ystävälle

Oy Sumatran Kahvi Ab

VANHA TALVITIE 15 HELSINKI 50 PUHELIN 711 188

NOPEAN JA HUOLELLISEN TYÖN KIRJAPAINO

SAVION KIRJAPAINO

Savio — Puh. 247 557

OIKEA VÄRI — OIKEAAN AIKAAN

Graafinen Väri Oy

HELSINKI 72 50 33

TUNTURIKERHO VAASAAN

Lokakuun puolenvälin tienoilla kertoili Aare Orhanen Vaasassa havainnoistaan ja kokemuksistaan syksyiseltä eräretkivarusteiden kokeiluleiriltä.

Samassa tilaisuudessa päätettiin kokoontua marraskuussa uudelleen tunturikerhon perustamisen merkeissä. Kiinnostus kerhoa kohtaan tuntuu olevan melkoinen, joskin useiden yhteensattumien vuoksi vain Solveig Bäck, Anna-Liisa Valli, Martti Valli, Karl Gustav Kekoni ja Aare Orhanen ennättivät silloin mukaan.

Varsinainen perustava kokous on tarkoitus pitää Vaasan Säästöpankin kerhohuoneessa (ruotsalainen säästöpankki) 29. 1. -70 kello 19.

Tunturikerho Kolbman toimintaa

Tunturikerho Kolbman toiminta on kuluvanakin vuonna muodostunut varsin monitahoiseksi, jolloin eri toimintamuotoihin on osallistunut runsaasti innostuneita Lapinkävijöitä. Kerhoiltoja on ollut nelisenkymmentä, joissa on valmistettu erilaisiin tilaisuuksiin palkintoja, arpajaisvoittoja ym. askartelutöitä. Onpa tehty muutamia rinkkojakin. Tämä toiminta on tapahtunut kaupungin vapaa-aikalautakunnan kerhohuoneissa, joissa on käytettävissä erilaisia askarteluun tarvittavia työvälineitä ja koneita. On myös kerätty vaatteita Lappiin ja lähtivätkin ne jo hyvissä ajoin kohti pohjoista. Yhteisiä matkoja on järjestetty myös lähipaikkakunnille, joiden yhteydessä on opastettu suunnistusta ja Lapin talviretkeilijöille välttämätöntä laskettelua.

Lapinkäynnit ovat olleet miltei jokaisen jäsenen loma-ajan vieton yhtenä kohteena niin talvella kuin kesälläkin sekä syksyn värikkäänä ruska-aikana. Useat jäsenet ehtivät olla talkoissa myös Susikyrössä, vaikka mieli on vetänyt vaeltamaan uusiakin poropolkuja ennen käymättömiin erämaihin.

Tunturiladun johtokunta osoitti kerholle huomattavaa luottamusta antamalla vuoden suurtapahtuman Susivihkiäisten järjestämisen kerhon hoidettavaksi. Tehtävä oli työtä ja vastuuta vaativa, sillä eroaahan tämä vuosittainen suurtapahtuma järjestöjen tavanmukaisista tilaisuuksista. Asiat otettiin huolellisesti hoidettavaksi, sillä olihan kysymyksessä tamperelaisten kunnian säilyttäminen muiden tunturilatulaisten silmissä. Monet kerhon jäsenet puuhasivat vaivojaan säästämättä juhlien hyväksi, josta kiitos heille. Jäsenet olivat tyytyväisiä tulokseen ja on toivottu, että myös muualta tulleet olisivat saaneet hyvän muiston juhlista.

Kerhon joulujuhlaa vietettiin marraskuun viimeisenä sunnuntaina Siivikkalassa tilanteeseen sopivassa erämaatunnelmaa henkivässä majassa. Ohjelmaa oli varsin runsaasti, jolloin aina välillä laulettiin Lapinkävijöiden mielilauluja. Jos jo laulut saivat mielet herkistymään pohjoisen tunnelmiin lisäsivät tätä vielä Lapinaiheiset rainat ja elokuva, joissa nämä toiveiden kohteet esiintyivät mieliä kiehtovina.

Jo joulujuhlan yhteydessä tehtiin suunnitelmia alkavan talven ja ensi kesän matkoista. On ajateltu jo yhteismatkaa, jonka ohella jäsenistöstä monet lähtevät pikku ryhminä tai osallistuvat retkeilyjärjestöjen matkoihin eri puolille tuntureiden maata.

RIIMMA

Kiva pikkujoulu

Puolisensataa tunturilatulaista ympäri Suomea, Helsingistä, Hyvinkäältä, Mikkelistä, Rajamäeltä, Lahdesta ja Espoosta oli virittäytynyt pikkujoulutunnelmaan ja lähtenyt viettämään viikonloppua 22.—23. p:nä marraskuuta Kiljavan Kotorantaan.

Emäntäväki oli esittänyt toivomuksen, ettei seiniä hajoitettaisi. Toivomus oli kyllä aivan aiheellinen, olemmehan kunnostautuneet paitsi rakennus- myös purkaustalkoissa. Sauna oli lämmitetty ja koko järvi oli pelkkänä avantona. Juhlan vietto alkoi siis perin suomalaiskansalliseen tapaan. Saunan jälkeen ilmestyi puhtoisia, punalakkisia tonttuja ruokapöydän ympärille. Tonttulakit jaettiin vain miehille. Epäselväksi jäi, oliko täten tarkoitus merkitä eräät, vaiko saattaa naiset tasa-arvoisiksi miesten kanssa. Ruoka maistui, olivat emännät osanneet ammattinsa.

Lapinaiheisessa veikkaustietokilpailussa ei saavutettu ainoatakaan täysosumaa, ei edes järjestelmäveikkauksella. Kun näin nokkelassa joukossa vain yhdellä on seitsemän oikeata ja viidellä kuusi oikeata vastausta, herättää epäilyksiä, oliko täysinäisillä vatsoilla osuutta epäonnistumiseen, vai olivatko kysymykset jonkinverran kieroja. Kysymysten laatija ei itse ollut lainkaan paikalla, joten... Voittaja sai kuitenkin palkintonsa.

Säilötty musiikki houkutteli muutamia nutukoita kokeilemaan lattian luistavuutta ja yhteisvoimin laulettiin Laulunyytin kaikkien eri painosten laulut kannesta kanteen. Laulujen lomassa saimme katsella valkokankaalta komeita maisemia Suomen ja Ruotsin Lapissa.

Seuraavan aamun sarastaessa olivat muutamat ehtineet jo nukkuakin, ja kohtapa kumisi Kiljavan hongikko saappaittemme alla, kun käväisimme reippaalla aamukävelyllä ennen lounasta.

Kun kotiinlähdön aika koitti, sateli sopivasti taivaalta lunta. Oli hieman pikkujoulun säväystä maisemassakin.

SL

JOHTAJASUSIEN NUMEROT

sekaantuivat viime numerossamme sen verran, että on paikallaan heti oikaista asia. Oikein tarkkaavainen lukija varmaan totesikin, että Aulis Sihvon numeron tulee olla 52, Mauri Tanin 53 ja Martti Vallin 54. Oikaisemme täten virheen ja pyydämme anteeksi erhettä.

☐ TUNTURIKERHO KOLBMA on saanut oman viirin ja sen ensimmäinen kappale on luovutettu Tunturiladulle.

HIIHTORETKI

Tunturilatu järjestää yhteisen hiihtoretken Pirttimäkeen 25. 1. Lähdetään Gunnarsin linja-autolla linja-autoasemalta laiturista 36 klo 8.40. Eväät mukaan.

TUNTURILADUN MERKKIÄ SAATAVISSA

Niinkuin jotkut jo ovat kuulleet, on Hannu Hiltusen suunnittelemaa hienoa Tunturiladun rintamerkkiä saatavissa. Se maksaa 5 mk kappaleelta. Saatavana vaikkapa Suomen Ladusta sekä Tunturiladun ja tunturikerhojen toimihenkilöiltä.

— jos tarvitset itsellesi tai vieraallesi hotellihuoneen, sen saat keskellä Helsinkiä **TORNISSA**

— jos haluat erikoista ja hyvää ruokaa, sitä saat joka päivä **TORNISSA**

— jos tarvitset kokouksia juhlia varten huoneiston, senkin saat **TORNISSA**

jossa on — 100 matkustajahuonetta — Espanjalainen ravintola — Balkan Grill — Parilla Espanola — China — kiinalainen ravintola — American Bar — Ateljee Baari — 10 kabinettia.

Tervetuloa Torniin — monien mahdollisuuksien taloon!

HOTELLI TORNI

Helsinki, Yrjönk. 26. P. 644 611

TUNTURILAPPI...

Jatkoa sivulta 3

tuli, hän varmasti tarkisti mukaan otettavat välttämättömät varusteensa juuri tästä mehupullosta aloittaen.

Lapin vesistöjä ei voita mikään. Koskissa ryöpsähdellessään se kiihottaa kokeilemaan lippaa, vaikka mitään ei saisikaan, ei ainoatakaan niistä kaloista, jotka paljas silmä voi tavoittaa ensimmäisessä suvannossa tai lompolossa laiskasti liikkuvina kuin akvaariossa. Koskaan en ole saanut sitä kuusitoistakiloista lohta, josta jokainen elintasoturisti Tenolla käyntinsä jälkeen puhuu. Sellaisia olen henkilökohtaisesti tavannut vain Oulun kalatorilla. Mutta hieno taistelutoveri on jo kiloinen harri kun se tempoo eikä millään tahtoisi tulla keipuista rakennetun iltanuotiosi tai kynsituliesi iloiseksi pisteeksi iin päälle.

Oikea Lapin-kävijä antaa arvoa erämaasta vastaan henkivälle hiljaisuudelle. Jos haluat olla erossa ihmisistä ja heidän suurista saavutuksistaan, sinä painut Lappiin. Viime elokuussa kun erosimme Muotkan ruoktulla kolmesta linnustoa tutkivasta opiskelijapojasta, emme kahdeksaan vuorokauteen tavanneet ketään. Kaltaisiamme kulkijoita oli kairalla varmasti muitakin, mutta he olivat valinneet toiset kulkureitit. Niissä erämaissa, etenkin jos ei tyydy Saariselkään, on tilaa ja avaruutta. Saariselkä taitaa olla susille jo toisarvoinen paikka juuri siksi, että se on muotia. Viime kesänä yksi kaveri sanoi, että tullessaan Luiron kämpälle, siellä saman vuorokauden aikaan oli poikennut nelisenkymmentä vertaistaan.

Lapin-kävijä toivoo, että yhtään pohjoisen vapaista koskista ei enää valjastettaisi. Lapin-kävijä on sitä mieltä, että Suomella saisi olla oikeus ja varat säilyttää Euroopan laajimmat erämaat koskemattomina ilman teollisuuden tarvitsemia tekojärviä tai isoja hakkauksia. Lapin puusto uudistuu hitaasti eikä sen ilmasto edistä risujen mullaksi muuttumista. Lapin kelo on kuin kiertynyttä terästä, sen hopeakylki on kokenut monta lumimyrskyä ja vastaavasti lukemattomia kirkkaassa kilossa kylpenyttä päivää, eikä se muutu miksikään. Tunturisusi lähestyy Lappia omaksi ilokseen ja opettaa toisillekin oikean tavan tähän lähestymiseen. Hän toivoo — niin luulen — että tapaisi erämaansa ensi kerrallakin sellaisena, kuin miksi se edellisellä retkellä jäi. Rauhallisena, puoleensavetävänä, hieman mystillisenä ja kuntonsa kokeilemiseen kiihottavana.

VILHO HALME

Aakkospaino Oy, Hki 1969

Mistä he ovat tänne tulleet?

Virallisen käsityksen mukaan lappalaisemme ovat tulleet tänne joskus idästä käsin. Lis. Christian Carpelan, joka on tutkinut Lapin muinaisuutta, epäilee, että saamelaiset eivät ole tänne kansainvaellukseen viittavalla tavalla tulleetkaan.

Eri kulttuurien perusteella on kivikausi jaettu kolmeen pääjaksoon ja uskottu, että kaikilla näillä aikakausilla on ollut oma kansansa maatamme asuttamassa. Voidaan pitää varmana, että kansainvaellukseen verrattavalla tavalla ovat tänne tulleet viimeksi suomalaiset ja heitä ennen vasarakirveskansa, jonka jäljiltä museomme ovat täynnä taidokkaasti tehtyjä veneenmuotoisia kivikirveitä ja nyörikuvioisia astioiden palasia.

Lis. Carpelan epäilee, että sitä ennen tänne ei ainakaan suuremmin joukoin olisi siirrytty, vaan että täällä olisi asunut muinaiskansa ja tämän kulttuuri olisi kehittymis- ja vaikutetietä muuttunut uudeksi. On ilmeistä, että lappalaiset ovat tämän maan vanhin kansa ja elellyt täällä kenties koko jääkauden jälkeisen ajan. Jos näin on, silloin olettamus heidän sukuyhteydestään komsakulttuurilaisiin on ajateltavissa.

Monia murteita

Viimeksi suoritetun laskelman mukaan saamelaisia todettiin olevan meillä Suomessa n. 3 800 henkeä. Neuvostoliiton puolella Kuollan niemimaalla heitä asuu parituhatta, Pohjois-Ruotsissa noin 10 000 ja Norjan kalotti-alueella n. 20 000. Heitä ei olisi siis enää jäljellä täyttä 50 000, jos heitä koskaan enempää on ollutkaan.

Tiedemiehet sanovat, että saamenkieli on kantasuomen vanhin haara. Kenties pitkistä välimatkoista johtuu se, että lappalaisten keskuudessa puhutaan yhdeksää päämurretta, jotka vielä ovat jakautuneet alamurteisiin. Jyrkkä jako kahtia on kolttien ja muiden saamelaisten kesken, niin että nämä kaksi kansaa eivät hevin ymmärrä tolstensa puhetta ja heidän eroavaisuutensa muutenkin ovat suuret. Muut saamelaiset eivät ymmärrä kolttien elämäntapoja. Pikku vihamielisyyttäkin väitetään eslintyvän.

Lapin ystäville harmiksi ei ole oikein meille sopivaa saamenkielen oppikirjaa, josta pohjoisinta kieltämme voisi opiskella. Helppoa ei oppiminen varmaan olisi. Kielessä esiintyy monimuotoisuutta, on yksikköä, kaksikkoa ja monikkoa, astevaihtelua ja muuta hankalaa. Jotkut sanat muistuttavat suomea, mutta paljon skandinavian germaanikielistä lainasanastoa esiintyy.

Saamelaisten kohtalo?

Saamelaiset ovat siis tämän maan vanhin kansa, niin että me olemme tulokkaita, jos kohta suvereenisti täällä isännöimme. Monia saamelaisten asioita emme ole huomanneet tai ehkä tahtoneetkaan saattaa kunnon tolalle. Naapurimaillamme on näissä suhteissa suurempia ansioita. Saamelaisten opintie ja heidän oman kulttuurinsa ja kielensä säilymisen turvaaminen vaatii kiireisiä toimenpiteitä. Saamelaisten oloissa ja oikeuksissa on lisäksi yhtä ja toista kohennettavaa.

Eräs asia sentään on kohdallaan, jos kohta sekin on vähän murheellinen. Saamen kansaa uhkaa tuho ja sen aiheuttaa rakkaus. Meitä suomalaisia ei näet voida syyttää rotusyrjinnästä saamelaistemme kohdalla. Pohjolan suomalaispojat ovat perin kiinnostuneita lappalaistytöistä, jotka kuulemma ovat sekä tummia, tulisia että sopuisia. Tytöt taas ihastuvat saamelaispoikaan hyvin helposti. Tummat silmätkö ne heissä vetävät, kysyin kerran eräältä Lapin suomalaistytöltä. — Ei vainkhan, oli vastaus ja pitkä selostus lyhennettynä sisälsi seuraavan meille suomalaispojille opettavan totuuden:

— Kukaan ei puhu tytölle niin kauniisti kuin saamelainen, siihen kyllä aikaa myöten kyllästyy, mutta silloin on jo myöhäistä . . .

ERKKI WIKSTEN

SUDENJOIKU HIMALAJALLA

SATTUIPA TUNTURISUSI helmikuisena pakkasiltana vilkaisemaan erästä näyttävää matkatoimiston ilmoitusta hesarista. Vilkaisua seurasi jatko niin nopeasti, että susi havahtui vasta lentokoneessa lentoemännän kuuluttaessa laskeutumisesta Moskovaan. Sen jälkeen oli välilasku Taskentissa ja Lahoressa sekä loppulasku Delhiin, jossa toista viikkoa tulikin majailtua ja tutustuttua intialaisiin elämänmenoihin ja maharadjojen palatseihin. Välillä oli päivän piipahdus Accraan, jossa ihailtiin maailman kauneinta rakennusta Taj Mahalia. Tämä matka tehtiin henkilöautoilla, jolloin saatiin kohtalainen kuva myös Intian maaseudun elämästä. Se on sangen alkeellista ja lähes kaikki maaseudun asukkaat ovat luku- ja kirjoitustaidotonta. He asuvat heinämajoissa ja pääelinkeinona on maanviljelys. Koska puu on harvinaisuus Intiassa, niin polttoaineena talouksissa on lanta.

Mutta susihan on korpien kiertäjä ja rinteiden kapuaja. No tokkopa olisi tullut reissulle lähdettyäkään ellei olisi ollut toivoa päästä huipuille. Niinpä lensimme salaperäiseen Nepalin kuningaskuntaan. Sen pääkaupunkiin Katmanduun pari päivää tutustuttuamme lensimme Pokharaan, joka on pieni kaupunki Himalajan etelärinteellä Annapurnan tuntumassa. Se on sikäli erikoinen, että vain maastoauto pystyy liikkumaan sen kaduilla. Täällä oli ennen meitä käynyt vain yksi suomalainen, joka oli YK:n lentokenttäasiantuntijana Nepalissa. Niin teimmekin historiaa valloittamalla erään Himalajan huipun ensimmäisinä suomalaisina. Koska polttavassa helteessä kapuaminen oli rankkaa, niin vain viisi jaksoi nousta huipulle, jossa oli tilaa ja jopa vähän tuulikin sekä sudenjoiku virisi ilmoille. Sieltä avautuneet näkymät korvasivat kyllä vaivat, sillä eivät Saariselän, Kebnekaisen, Galdhöpiggenin, Sierra Madren eikä monet, monet muut näkymät olleet suteen näin kovin vaikuttaneet. Mutta johan pelkkä sana "himalaja" saa huippuhullut kavahtamaan, sillä missäpä muualla hipovat huiput yli 8800 metrin. Eihän valtaamamme huippu noussut lähellekään näitä lukemia, mutta huippu kuin huippu, sillä nehän ne ovat tärkeitä puhuttaessa suden ansioista.

Suurin osa Himalajan rinteistä on serpa-heimon asuttamia ja ahkerina maanviljelijöinä he ovat raivanneet ja pengertäneet peltonsa jyrkille rinteille. Heinäkattoisissa savitaloissaan he viettävät melko mukavaa vaikkakin alkeellista elämää. Raikkaita vuoripuroja — kuten Lapissa — ei täällä ole näköpiirissäkään, vaan kaikki vesi on kannettava kilometrien päästä laaksoista. Vaikeuksista huolimatta serpat ovat herttaista väkeä. Jopa vastaantulleet taakkojen kantajat jaksoivat hymyillen tervehtiä vieraita ja se jos mikä lämmitti. — Pokharaan näkyy ylväänä yli 8000 m korkea Dhaulagiri ja sävähdyttävää oli lukea pari viikkoa myöhemmin lehtien palstoilta, että paikallinen serpa ja 2 saksalaista saivat surmansa tällä rinteellä jäävyöryn alle jäätyään.

Me luulimme myös jääneemme Himalajan vangeiksi, kun paikalliset lentoyhteydet klikkasivat pahemman kerran. Tämän vuoksi meiltä jäi näkemättä myös Mount Everest, mutta kuulemma se ei ole kovinkaan ihmeellinen nyppylä ympäristössään. Jännittävä vuorokausi odoteltiin lentokonetta, joka punkerot korjaisi, ja viimein se tuli. Tällöin olivat myös viime hetket käsissä, sillä suomalaisen koneen piti nousta Katmandussa 1½ tunnin kuluttua. Ehtisimmekö siihen ajoissa? Ellemme olisi ehtineet, niin kenties vieläkin joiuttaisiin Himalajalla.

Reissusta, joka heitettiin 10—28/3, riittäisi kertomista vaikka millä mitalla, mutta jääköön palstatilaa toisillekin. Jälleen kerran kuitenkin havaitsi, että tosi terveellistä on välillä nähdä maailmaa kauempaakin kuin Lapin horisontista. Intian ja Nepalin elintasonäkymät nähtyään on ihmeen hyvä kotiin tulla taas.

Susi n:o 113

Toukokuun päiviä käsivarren tuntureilla

Tuo äijä taitaa olla vähän höperö, lienee usea vastaantullut tuuminut, kun toukokuun alkupäivinä eräänä iltana saapastelin sukset kainalossa ja rinkka selässä V:n rautatieasemalle, sillä näillä tienoilla olivat näes jo viimeisetkin lumenrippeet haihtuneet taivaan tuuliin jo runsas pari viikkoa sitten sekä puistot näyttivät kevään vihreiltä.

Enpä minäkään kuvitellut, että matkan tavoitteessa Kilpisjärven ja Haltin välimaaston tienoilla tähän aikaan keväästä vallitsi mitä parhaimmat hiihtokelit, hohtavine hankineen ja tunturijärvissä noin metrin paksuinen jääpeite. Näin oli kuitenkin asian laita saavuttuani Kilpisjärven retkeilykeskukseen, josta käsin joukkomme toistakymmentä henkeä käsittävä seurue toukokuun 5. päivänä aamupäivällä 1968 aurinkoisen ja kauniin pakkassään vallitessa hiihteli tukikohtaan Saarijärven tunturimajalla. Täällä asetuimme taloksi viikon ajaksi. Seurueessamme oli kolme kovaa kalamiestä, ikäsusi Yrjö, Manu ja Arvi. Minä puolestani olin Manulla päivämiehenä muka reikiä kairaamassa, joskin enimmäkseen hiihtelin tyttöjen kanssa lähitienoon huikeissa tunturimaastoissa. Tosin ensimmäisenä päivänä hiihtelin kalamiesten matkassa Manun kaira olkapäällä lähijärvelle, jossa työllä ja vaivalla sain metrin paksuiseen jäähän kairatuksi muutamia pilkkiavantoja, jonka jälkeen hiihtelin Maaselvaarrille, jotta kalamiehet saivat rauhassa nykytellä avannoillaan. Sillä välin olikin kalamiesten koukkuun tarttunut pari kolme vajaan neljänneskilon rautua. Kalamiesten jäädessä edelleen avannoilleen hiihtelin takaisin tuvalle, jossa totisella naamalla kerroin tytöille, että siellä on jo pari kolme alle kolmen kilon rautua saalistettu, ja että nyt on syytä rasvata pannu ja asettaa hilustalle kuumenemaan — vai on jo kolmen kilon painoisia saatu, innostuivat tytöt riemuitsemaan. Ei kun alle kolmikiloisia, oikaisin. Siitä tytöt inttämään, paljonko alle kolmen kilon. Mahdoton minun on sitä painoa gramalleen määritellä, virnuilin vastaukseksi. No, selkeni sekin aikanaan, paljonko alle kolmen kilon kukin rautu suunnilleen painoi, ja lisäksi tyystin menetin tyttöjen luottamuksen totuuden puhjana ainakin kalansaaliista puheen ollen.

Seuraavana aamuvarhaisena hiihtelin taasen jääkaira olalla kalamiesten matkassa Salmijärvelle. Pari avantoa kairattuani Kaarina, Kerttu ja Meeri hiihtelivät myös järvelle sekä sivumennen mainitsivat hiihtelevänsä edessä komottavan Jollonaivin huippua kohti ja että minäkin saisin tulla mukaan. Tietysti heti iskin kairan hankeen pystyyn sekä ryhdyin kiinnittämään retkisuksia jalkoihini — ikäsusi Yrjö kuului huomauttavan, että heti päivämies karkaa, kun työt hiemankin seuraansa vihjaavat. — Saanan korkuisen Jollonaivin huipulla olikin vallinneen selkeän ja kirkkaan sään vallitessa laajalti näköalaa joka ilmansuuntaan, sekä huikaisevan alhaalla näkyi jyrkkien tunturiseinämien reunustama kapea ja pitkä Terbmisjärvi. Alastullessa sai kilometri kaupalla laskatella suhteellisen loivia rinteitä, että minäkin vanha kompura uskalsin tyttöjen perässä pitkiä viistolaskuja tehden lasketella Jollon rinteet alas. Hangen pinta ei ollut näes kova, vaan siinä oli ohut pehmeä lumikerros, mikä teki hiihdon erittäin miellyttäväksi — tästä puheenollen ikäsusi Yrjö sanoi, että näin korkealla pohjoisessa hangen pinta tuskin koskaan on karkeaa, ja että sininen pakkasvoide on kevähangilla paras ja käytetyin kelivoide, paitsi nuoskalla kelillä oranssi tai hopeapafarini — tämä on kokeneen, pari vuosikymmentä Yliperän kairoja ja palkisia tarponeen erämiehen neuvo. Paluumatkalla päätimme poiketa Terbmisjärvellä, ja sinne olikin mainio liuku Salmikurun pohjaa pitkin. Tämä Jollonvankan etelärinteeltä alkava noin parin kilometrin pituisine äkkijyrkkine putouksineen, korkeiden tunturiseinämien reunustama syvä kuru on huomionarvoinen nähtävyys, jota tuskin monetkaan Haltin suuntaan vaeltavat retkeilijät edes tietävät olevankaan. Minäkin olen takavuosina tehnyt muutamia kesä- ja talviretkiä Haltin suuntaan, mutta nyt vasta ensi kerran suksillani kovasti jarrutellen sain tutustua Salmikurun jylhän pohjan jyrkkiin putouksiin. Mielestäni näillä tienoilla vaeltelevien kannattaa ehdottomasti tutustua Salmikuruun sekä Terbmisjärveen ympäröivine tunturireineen.

Toukokuun 11. päivän vastainen yö oli meille todellinen elämys. Noin klo 23 tienoilla täyden kuun loisteessa, taivaan ollessa aivan pilvetön ja tyynen sään vallitessa hiihtelimme Altovaarrin pohjoispuolella olevalle tunturijärvelle lohikaloja narraamaan. Keskiyön pimein hetki oli aivan kuin kaamosajan kirkkain hetki päivällä — näin Yrjö matkan varrella sanoi. Muuten ilma oli aika viileää, eikä ihmekään, sillä Altojärvellä mittari osoitti pakkasasteita —15°. Järveltä käsin oli hyvä tilaisuus lämpimäkseen hiihdellä Kieddoaivin huipulle, josta oli puoli kolmen tienoilla hieno elämys seurata auringon nousua.

Tunturin korkein kohta on juuri rajapyykillä, jossa kartan mukaan korkeus on 1134 m.

— Aamuvarhaisella paluumatkalla Ritvalle sattui kelpo kuperkeikka, kun Guonjorvaarrin rinnettä laskiessaan ei huomannut väistää hangessa ollutta kohoutumaa, jossa muovipohjasukset menivät ristiin, tyttö nurinniskoja ja molempien suksien kärjet murtuivat säpäleiksi. Pahempaa ei sentään sattunut, ja majalla sukset katkottiin polttopuiksi. Monet tuntuivat valittelevan, että muovipohjissa voiteet ei tahdo pysyä ja että jyrkemmissä nousuissa lipsuvat. Lienee ainakin toistaiseksi käyttökelpoisin tunturisuksi olevan täysin hikkoripohjainen. Semmoisella retkisuksella olen jo useampana talvena hyvin tullut toimeen Lapin kevähangilla, ja pohjat ovat edelleen hyvässä kunnossa, edellyttäen tietysti asianmukaista hoitoa ja pohjavoitelua.

Täytynee vielä mainita yöhiihdon kalansaaliista, ja totta puhuaksemme lukumäärä oli useita kymmeniä, mutta kuten alussakin, nytkin olivat alle kolmikiloisia.

AARE ORHANEN

ÄITI!
Katso, pirteitä C-vitamiineja!

Porevit C 1000®
sisältää myös vahvistavaa kalkkia ja maistuu hyvälle.
Luotettava Sandoz-valmiste. Apteekeista ilman reseptiä.
SANDOZ

JOULULAHJAVIHJE
NYT EDULLISESTI
TURKKEJA, HATTUJA JA KAULUREITA
Turkisliike
ROSBERG
4 linja 17. Puh. 71 86 06

HELLAS
RÖSLER
PIANOJA
Myös PETROF RÖSLER, GEYER
FLYYGELEITÄ ● Elektronlurkuja
● Vuokrapianoja ● Hyviä käytettyjä
Edulliset ehdot ● Vanha vaihdossa
PIANO-LAIVAARA
Mechelinink. 47 p. 441523. Av. klo 18